

Новы Час

НОВАЯ АПАЗІЦЫЯ МАЛДОВЫ

Стар. 12

ЧАМУ СЫШОЙ НАВУМАЎ

Самай гучнай падзеяй апошніх дзён стала адстаўка міністра ўнутраных спраў Беларусі Уладзіміра Навумава...

Стар. 4

УЛАСНЫЯ ГРОШЫ ЯК ВЫЙСЦЕ З КРЫЗІСУ

Не хапае з-за крызісу беларускіх рублёў, долараў і ёура? Завядзіце свае ўласныя гроши...

Стар. 13

КУПАЛАСЛЭМ З БУЛЬВАРА КАПУЦЫНАЎ

Стар. 14

ЧЫТАЙЦЕ

Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

Чарнобыльскі
шлях:
у палоне
традыцый

У матэрывах Вольгі Хвоін

▶ АД РЭДАКТАРА

ГЕНАДЗЬ КАРПЕНКА. 50 ПЛЮС 10

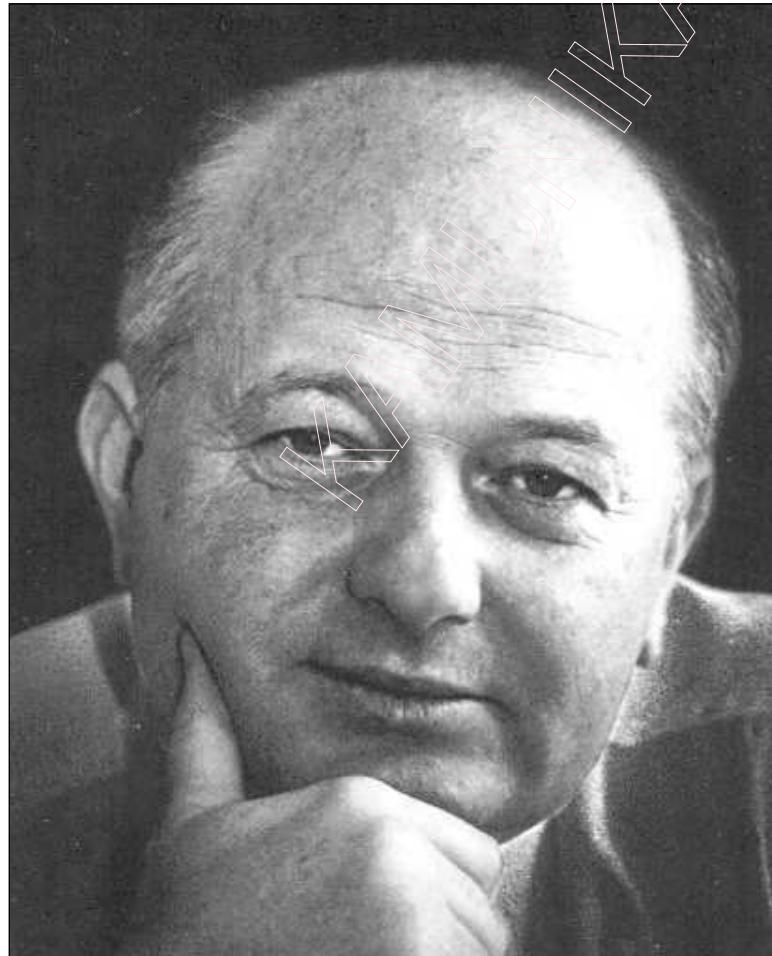
Аляксей КАРОЛЬ

Генадзь Карпенка пражыў
няпоўных 50 год. 10 год
мінула пасля яго нечаканай,
заўчастай і трагічнай смерці.
Няпоўных 50, але пражытых
так і на такім запале, каб
назаўжды застасца ў людской
памяці і ўвайсці ў гісторыю.

Гісторыю Беларусі на яе складаным, супяречлівым і драматычным этапе — барацьбы за незалежнасць і дэмакратыю. Пасміротнае дзесяцігоддзе толькі пацвердзіла як маштаб яго асобы, так і яго ўплыў на ход сучасных яму падзеяў. Атрымалася — на ход гісторыі, які, відавочна, быў бы шмат у чым іншы, каб нявидамы нам збег таямнічых абставін не абарваў яго жыццё.

Увайшоў у гісторыю — слабое сучыяненне для родных і блізкіх, сябrou і саратнікаў. І нават зусім ім не патрабнае. І тым не менш неабходнае нам усім. Не толькі, каб аддаць належнае памяці неардынарнай асобы і выбітнаму палітыку, а каб лепш усвядоміць, чаго не хапіла, у чым памыліліся і што неабходна нам сёня, каб годна завяршыць ту ю справу, на алтар якой Генадзь Карпенка і паклаў сваё жыццё. Справу ўсталявання незалежнай і дэмакратычнай, заможнай і паважанай у свеце Беларусі. Дзяржаўнасць ёсць. У тым ліку дзяякуючы і яму. Дэмакратыі няма. Таму і гарыць паходня яго справы. У тым ліку дзяякуючы і вятратам памяці пра яго.

Сам Генадзь Дэмітрыевіч ніколі нідзе не абломіўся на словах пра гісторычны кантыкт сучасных яму падзеяў, тым больш пра сваю ролю ў іх. Успрэць пра гэта палітыкі разважаюць толькі пасля, на схіле гадоў. Карпенка да мемуараў не дажыў. Быў збіты на ўзлёце свайго чарговага і, не выключана, пера-

можнага рыўка ў вялікай палітыцы, да вялікіх перамен. Ён жыў у віхурах штодзённых падзеяў. Але заўсёды тримаў у полі зроку лініі іх перасячэння і ўзаемаабумоўленасці, у развіцці — у часе і прасторы. Быў здольны да крытычнага аналізу сваіх дзеянняў і, галоўнае, да змены алгарытму сваіх паводзін і адносін з людзьмі. І пры гэтым заўсёды заставаўся самім сабой. Лепш быць, а не здавацца — гэта пра яго. Ён ніколі не іграў ту ю іншую ролю, не лавіў кан'юнктуру моманту і не падладжваўся пад настроем той ці іншай аўдышторы. І дзіўным чынам нарэшце выходзіў на ўзаемаразуменне з большасцю ў любой аўдышторы, як у адносна вузкім палітычным

асяродку сяброў-супернікаў, так і на масавых сходах і мітынгах — на заводах, універсітэтах, плошчах.

Так атрымалася, што ў сакавіку 1999 года, едучы ў Прагу ў складзе адной дэлегацыі, мы апынуліся з Генадзем Дэмітрыевічам у дзвух у адным купэ, потым жылі ў адным нумары і разам жа вярталіся. На той момент ён вырашаш для сябе адну складаную проблему: ці ўдзельнічаць у якасці кандыдата ў прэзідэнты ў выбарчай кампаніі па версіі апазіцыі, якую ініцыяваў Віктар Ганчар. Па сутнасці грамадской кампаніі супраціву. Або не ўдзельнічаць і захаваць за сабой больш шанцаў для ўдзелу ў сапраўдных выбарах, у непасрэдным супрацьстаянні з А. Лукашэнкам.

Гэтую праблему і аблікаркоўвалі амаль усю ноч да Варшавы, а потым з перасадкай і да Прагі. Зразумела, што на гэту канву нанізваліся і эпізоды палітычнай барацьбы папярэдніх этапаў — перамогі і паразы, памылак і праткаў, разыходжанняў непараўненняў.

Тады ўрэзілі, а потым шматкроць успаміналіся яго слова: «Ну што, ёсьць розніца паміж тым Карпенкам, часоў першых прэзідэнцкіх выбараў, і сённяшнім? Я тады то да Кебіча сходжу, то да Пазыняка збегаю. Нельга сядзець паміж дзвюма крэсламі. Трэба заняць цвёрдую пазіцыю. Вызначыць мэту і трymаць мэту. Рыхтавацца самому, рыхтаваць плацдарм і гуртаваць сілы для вырашальнага штурму. Гэтыя выбары — ці не апошняя мафчымасць для перамогі, для нашага прарыву да ўлады, а з ёю і да перамен».

Па сутнасці гэтыя слова ёсьць ключ да разумення лініі паводзін палітыка Карпенкі пасля прэзідэнцкіх выбараў 1994 года. У яго не было агалілэгала імкнення да ўлады. Прынамсі асабістай улады. Яго захаплялі новыя пляцоўкі дзейнасці, маштаб і мэты справы. І таму ён без комплексаў мог штурмаваць новыя вяршыні ў камандзе. Доктар

навук, дырэктар завода, мэр Маладзечна, віцэ-спікер Вярхоўнага Савета, лідар дэмакратычных сіл — гэта знакі яго палёў дзейнасці.

Пасля 1994 года Генадзь Карпенка метадычна, упартка, цярпіла, вынаходліва працуе на аўяднанне рознакаліяровых апазіцыйных сіл. І заваёўвае ў іх шэрагах бяспрэчны аўтарытэт. Праблем з вылучэннем адзінага кандыдата ад дэмакратычных сіл, калі б ён быў жывы, на выбарах 2001 года не ўзнікла б. Аўтарытарная ж сістэма на той час яшчэ не паспела стварыць безадказны механізм свайго самазахавання. Шанец на перамогу ў дэмакратычных сіл быў яшчэ реальны. Карпенка гэта ведаў. 6 красавіка яго не стала. Па афіцыйнай версіі, у выніку інсульту.

Пры абставінах да гэтага часу няявізначеных. Мафчымы, яны адкрытоца калі-небудзь з дакументаў, што зараз захоўваюцца за сямю пячаткамі ў нейкіх сакрэтных архівах. Мафчымы, дакументальны след знішчаны. І таямніца смерці Генадзя Карпенкі назаўжды застанецца нераскрытай таямніцай гісторыі. Але ясна адно: яго імя ўжо назаўжды ўвайшло ў гісторыю Беларусі.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

2

▼ НАВІНЫ РЭГІЁНАЎ

МАСТЫ. ТРЫЦЦАЦЬ ГАДОЙ БЕЗ ГАРАЧАЙ ВАДЫ

Амаль 30 гадоў жыхары 40-кватэрнага дома па вуліцы Будаўнікоў, 16 у горадзе Масты Гродзенскай вобласці чакаюць гарачай вады.

Дом заселены ў 1982 годзе. Заказчыкам выступіла ўпраўленне капитальнага будаўніцтва райсавета. Каб зэканоміць дзяржаўныя грошы, быў утвораны будаўнічы кааператыв «Вулей». Будучыя жыхары аплацілі не толькі пабудову дома, але і падвядзенне камунікацый, у тым ліку ўнутрыдамавую разводку гарачага водазабеспечэння. Засяліліся, а гарачай вады няма. Часова сітуацыя вырашылі наступным чынам: усталявалі газавыя воданагравальныя калонкі. Такім чынам многія жыльцы дома забяспечвалі сябе гарачай вадой больш за дзесяць гадоў; але тым, хто жыве на верхніх паверхах, даводзілася грэць яе ў каструлях, паколькі з-за слабага ціску вады карыстнанне калонкай магло прывесці да выбуху.

У другой палове 1990-х гадоў газавая служба РБ прыняла новыя стандарты ўтрымання грамадзянамі газавых калонак. У гэтым доме не адна з іх не адпавядала стандарту, і таму ўсе яны былі адключаны. Сітуацыя ўскладнілася яшчэ і тым, што цеплатраса мела занадта доўгую працягласць ад кацельні ААТ «Мастоўдрэў», і таму дом быў падключаны да разводкі СШ №5 ды дзіцячага садка. Зімой было холадна ўсім — дарослыі дзесяці, таму школу і садок пераключылі да бліжэйшай кацельні сельгастехнікі, а жыхары дома засталіся надалей узімку мерзнуць.

Абуранныя грамадзяне на чале са старшынёй кааператыва Валерам Палішэвічам з 2001 года началі перапіску з мясцовай уладай, дзе патрабавалі становішча вырашэння пытання цепла- і гарачага водазабеспечэння дома. Першы адказ, які атрымалі кааператывшчыкі ад райвыканкама за подпісам намесніка старшыні Алены Кір'яновай, быў такі: «Сістэма вашага цеплазабеспечэння знаходзіцца ў задавальняючым стане; магчымы варыянты гарачага водазабеспечэння, шляхам установкі воданагравальника ў падвале дома, аднак унутрыдамавая разводка гарачага водазабеспечэння выканана больш за 15 гадоў таму, з гэтай прычыны неабходна скласці праект і правесці яе абледаванне». Жыхарам было прапанавана зварынцца да спецыялісту «Гроднаграмадзянпроект», якія выконаваюць падобныя работы, але іх паслугі платныя. Калі першы этап работы будзе выкананы, то далей адбудзеца вызначэнне кропкі падключэння цеплазабеспечэння, замоўлены праект, сметная дакументація і вызначаны асноўныя работы па пераключэнні трасы. І ўсё гэта за кошт жыхароў.

У 2005 годзе, каб у кватэрах было цёпла, людзі заплацілі за матэрыялы і працу мясцовай арганізацыі па пераключэнні цеплазабеспечэння іх дома да кацельні рапаграпрамтэхнікі.

Пытанне гарачага водазабеспечэння і па сёння кожны вырашае самастойна. Жыхары апошнія паверхі грэць ваду ў каструлях, тыя, хто ніжэй, усталявалі ўласныя воданагравальники і не жадаюць плаціць за агульны. Некаторыя зноў нелегальна падключылі газавыя калонкі.

Язэп ПАЛУБЯТКА

ГРОДНА. ГАРАДСКАЯ ЦЫВІЛІЗАЦЫЯ: БЕЛАРУСЬ І СВЕТ

На гістарычным факультэце Гродзенскага дзяржуніверсітэта і на сядзібе гарадской арганізацыі ТБШ адбылася презентацыя кнігі доктара гістарычных навук Захара Шыбекі «Гарадская цывілізацыя: Беларусь і свет», якая выйшла ў выдавецтве Еўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэта ў Вільнюсе (Літва).

Як паведаміў гродзенскі актыўіст дэмакратычнага руху Эдуард Дмухоўскі, арганізатарамі презентацыі выдання выступіла мясцовая аддзяленне руху «За Свабоду».

На думку аўтара кнігі, «сучасныя гараджане сталі закладнікамі ўрбанізацыі, што адбіваецца на іх маральнім і фізічным здароўі, бо сённяшнія гарады з'яўляюцца праваднікамі распусты». Каб зрабіць сучасны беларускі горад нацыянальным, яго жыхары «павінны стаць больш аскетычнымі, не зводзіць свае жыццё толькі да задавальнення асноўных фізіялагічных патрэб і засваення рускамоўнай поп-культуры». Як лічыць Шыбека, гараджане павінны адраджаць традыцыі беларускай аўтэнтычнай культуры і навучыцца зарабляць грошы, бо толькі такое спалучэнне дазваляе рэалізаваць духоўныя памкненні чалавека. Аўтар выдання выказаў шкадаванне, што беларускія гарады, у адрозненіі ад заходніх, развіваюць не сферу паслуг, а прамысловасць.

Кніга складаецца з трох раздзелаў: гісторыя горада, урбанізацыя, гараджане. «На працягу ўсёй сваёй гісторыі царызм рабіў так, каб разбурыць мясцовыя каларыт старых ліцвінска-беларускіх гарадоў і ліквідаваць іх бытывія вольнасці. Беларусы пазбавіліся сталіці. Вільня пераўтварылася ў звычайні губернскі цэнтр. Руска-яўрэйскія гарады адчужаліся ад беларускай народнай культуры. Найбольш зруслікаванымі сталі губернскія гарадскія цэнтры. Яны прэзентавалі не аўтахтонную культуру і традыцыю, як раней, а найперш узінклую тут праўніцкую рускую культуру. Старабеларуская шляхецкая культура была загнаная ў панскія маёнткі і асобныя гарадскія цэнтры. Па сваім нацыянальнім складзе мясцовыя гарады не сталі беларускімі», — адзначаеца ў кнізе.

БелаПАН

► АДКАЗ

МТС НЕ ГАВОРЫЦЬ ПА-БЕЛАРУСКУ

Кампанія «Мабільныя

Тэлесістэмы (МТС) не можа перавесці сваю службу даведкі IVR (0870) на беларускую мову з-за недахопу фінансовых сродкаў.

Пра гэта гаворыцца ў адказе кампаніі на сумесную заяву міжнароднай моладзевай арганізацыі «Малады фронт» і моладзевай арганізацыі Партыі БНФ «Моладзь БНФ» аб беларусізацыі мабільной сувязі. Пра гэта паведаміў адказыні сакратар «Моладзі БНФ» Антон Койпіш.

Некалькі тыдняў таму актыўісты «Маладога фронту» і прадстаўнікі «Моладзі БНФ» перадалі кіраўніцтву кампаніі

«МТС» у Беларусі болей за 2 500 подпісаў, а таксама зварот з просьбай перакласці інтэрфейс на беларускую мову, нароўні з англійскай і рускай.

У адказе кампаніі паведамляеца, што СТАА «Мабільныя Тэлесістэмы» ацаніла магчымасць стварэння беларускамоўнай версіі IVR. «З улікам высокага кошту дадзенага праекта яго рэалізацыя ў бягучым годзе не з'яўляецца магчымай. Разам з тым, у выпадку паліпшэння фінансовых паказчыкаў, кампанія паўторна разгледзіць магчымасць рэалізацыі дадзенага праекта ў 2010 годзе», — гаворыцца ў адказе кампаніі.

Акрамя таго, у лісце падкрэсліваецца, што МТС прыкладае «максімум намаганняў для абслу-

гоўвання абанентаў у зручнай для іх форме». Зараз створана беларуская версія сайта кампаніі, на якую зазірае 0,76 працэнта на-ведальнікаў сайта.

«Мне падаецца, што ў кампаніі МТС вельмі добра і ветліва на-вучыліся пісаць адпіскі з заклікам іх не турбаваць і нічога ім не прапаноўваць. Маўляй, не наза-ляйце, мы вернемся да пытання самі ў 2010 годзе. Пасля гэтага складана ім нешта прапаноўваць. Акрамя таго, пытанне, хутчэй, не ў грошах. Спецыялісты кажуць, што гэта справа ў праграмным забеспечэнні, «беларусізаўца» якое — справа двух дзён. Хутчэй за ўсе, справа ў нежаданні гэтым займацца», — сказаў Койпіш.

Паводле БелаПАН

► СПРАВА

КАНФІСКАВАЛІ МАЁМАСЦЬ РУХУ «ЗА СВАБОДУ»

Судовыя выканаўцы

канфіскавалі маёмасць зофіса грамадской арганізацыі руху «За Свабоду».

Паводле слоў Аляксея Кавальца, які з'яўляецца арандатарам кватэры, дзе размешчаны офіс, была вынесена ўся маёмасць арганізацыі: кампьютары, арга-тэхніка, сталы, крэслы і нават кухонная мэблія, якая належыць гаспадыні кватэры.

Нагадаем, вечарам 18 лістапада 2008 года ў кватэру на праспекце Незалежнасці ў Мінску, якая была арандаваная арганізацыяй у якасці офісу, з'явіліся судовыя выканаўцы і апісалі маёмасць руху «За Свабоду». Гэта адбылося ў сувязі з тым, што сын

гаспадыні кватэры Аляксандра Пыжкоў асуджаны па артыкуле «махлярства ў асабліве буйным памеры або ў змове з групай асобаў» і яго маёмасць падлягае канфіскацыі.

«З маёмасці, што належыць Пыжкову, у кватэры нічога няма. Усё належыць альбо мне, альбо маці асуджанага, якая здавала

без увагі нават тое, што тро гады таму судовыя выканаўцы ўжо прыходзілі ў кватэру. Але тады іх задаволіў адказ, што маёмасці сына ў кватэры няма. Мы зразумелі, што наступнае абскарджанне дарэмнае», — сказаў Кавальец.

Паводле інформацыі руху «За Свабоду»

стационары ў сярэднім за 2008 год склаў 83340 рублёў.

Наведванне пацыентаў тубальныці «Волкавічы» сваякамі аблежавана ў адпаведнасці з патрабаваннямі інфекцынага кантролю, а таксама для прадухілення передачы алкагольных напояў, зазначылі ў Міністэрстве аховы здароўя. Бібліятэка і гандлёвы кіёск адсутнічаюць у адпаведнасці з патрабаваннямі захавання санітарна-гігіенічных і рэжымных умоў. У палацах няма тэлевізараў, паколькі з пункту гледжання бяспекі ў гэтым стаціонары ў палаатах адсутнічаюць электрычныя разеткі.

У дзяень пацыентаў пры ўмове адсутнасці медыцынскіх супрацьпаказанняў ва ўборцы тэрыторыі не супярэчыць прынцыпам працэратрапіі, заяўлі ў Міністэрстве аховы здароўя.

У студзені 2008 года нездадавальненне ўмовамі знаходжання ў клініцы выказалі каля ста пацыентаў тубальныці «Волкавічы» дзейным у Беларусі нарматывам. Сярэдні кошт пяціразовага харчавання на дзень — 8098 рублёў, сярэдні кошт штодзённага лекавага забеспечэння — 6022,1 рубля, сярэдні кошт аднаго дня знаходжання ў гэтым

► ЗВАРОТ

ПАЦЫЕНТЫ ЗВЯРНУЛІСЯ ДА МІНІСТЭРСТВА

83 пацыенты Рэспубліканскай туберкулезнай бальніцы «Волкавічы» (Дзяржынскі раён Мінскай вобласці) звярнуліся з адкрытым лістом у Міністэрства аховы здароўя Беларусі, у якім выказваюць незадаволенасць умовамі знаходжання ў гэтай медыцынскай установе.

Пацыенты скардзяцца на няякія каснае харчаванне, аблежаванне спатканняў, прымус хворых прыбіраць тэрыторыю бальніцы, калі ім пры гэтым даводзіцца паднімаць цяжкія прадметы, на адсутнасць тэлевізараў у палаатах, бібліятэкі і гандлёвага кіёску на тэрыторыі ўстановы, а таксама на негуманнае стаўленне персаналу. Яны гатовы абавязацца галадоўку ў выпадку, калі сітуацыя ў бальніцы не зменіцца.

Як патлумачылі ў Міністэрстве аховы здароўя, каментуючы ліст пацыентау, бальніца ў Вол-

кічыніцах разлічана на 100 месцаў і з'яўляецца спецыялізаванай установай для прымусовага лячэння па ражэніні суда хворых на туберкулёз з Мінска і Мінскай вобласці. Прадстаўнікі міністэрства зазначылі, што пасля капітальнага рамонту, які скончыўся летасць, тубальныца «Волкавічы» адпавядае рэжымным патрабаванням, што прад'яўляюцца МУС да ўстаноў падобнага тыпу. Тут ёсць ахова, кантрольна-прапускны пункт, спецыялізаваная агароджа па перыметры тэрыторыі, загароды на вокнах корпуса, дадатковая асвятленне тэрыторыі і г. д.

Медыцынскае забеспечэнне пацыентаў, забеспечэнне аховына-га парадку, санітарна-гігіенічны рэжым і рэжым харчавання, якія паведамілі ў Міністэрстве аховы здароўя, адпавядаюць тубальныцы «Волкавічы» дзейным у Беларусі нарматывам. Сярэдні кошт пяціразовага харчавання на дзень — 8098 рублёў, сярэдні кошт штодзённага лекавага забеспечэння — 6022,1 рубля, сярэдні кошт аднаго дня знаходжання ў гэтым

Паводле БелаПАН

▼ ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

НІВОДНАЙ БУЛЬБІНЫ Ў РАСІЮ!

Сяргей САЛАЎЁЎ

Дагуляліся! Кіраўнік Расспажыўнагляду Генадзь Анішчанка заяўіў у сераду, што не выключае змянення рэжыму свабоднага гандлю Расіі з Беларуссю для паставак усёй беларускай прадукцыі.

Фармальна раз'юшанасць Анішчанкі выклікала то, што Беларусь рээкспартуе ў Расію віно і вінаматэрыялы забароненых малдаўскіх вытворцаў. «Есьць падставы лічыць, што праз Беларусь у Расію ажыццяўляюцца паставкі віна і вінаматэрыялаў не дазволеных у Расіі малдаўскіх вытворцаў, а таксама паставкі гэтых вырабаў з іншых рэгіёнаў, на якія ў Расійскай Федэрэцыі накладзена поўная забарона», — сказаў ён. Паводле яго слоў, пацвярджаючы інфармацыі аб рээкспарце «пачынте за сабой сур'ёзныя абмежавальныя меры і прэтэнзіі да беларускага боку».

Але не сакрэт, што сам спадар Анішчанка і ягоны Расспажыўнагляд даўно ўжо з'яўляюцца нікім не «наглядам», а інструментам палітычнага ціску на краіны, якія чымсі не спадабаліся Расіі. Расіі не спадабалася Малдова сваім імкненнем у Еўрасаюз — абмежавалі экспарт малдоўскіх вінаў. Не спадабалася Літва, — забаранілі экспарт шпротаў. Канфлікт з Грузіяй, — забаранілі экспарт грузінскага віна. Зараз не спадабалася Беларусь.

Адметна тое, што гэтая заяўка была агучана на наступны дзень

«Што тычыцца Расіі, то тут назіраецца не зусім прыстойнае стаўленне. І я не баюся пра гэта публічна аўтавіць», — сказаў А. Лукашэнка

пасля даволі рэзкіх выказванняў у бок Расіі Аляксандра Лукашэнкі падчас рабочай паездкі ў Гомельскую вобласць 7 красавіка. Ён заяўіў, што адмова Максы выдзеліць Беларусі крэдыт у 100 мільярдаў рублёў свядчыць пра тое, што дзеянні Расіі не адпавядаюць прадэклараваным памкненнем.

«Як можна выступаць з намерамі, каб валюта стала рэгіянальнай, а ў перспектыве, магчыма, і выйшла на ўзровень сусветнай (як амерыканскі долар або японская юена), і разам з тым не ісці практична па гэтym шляху? — сказаў А. Лукашэнка. — Беларусь не зыходзіць у сваіх прапанавах па крэдытах з таго, што мы нібыта хочам перахапіць яшчэ сотню мільярдаў рублёў. Гэта ў Расіі, напэўна, так хоцуц гэта паказаць. Мы хочам, каб быў рэальный крокі, якія б дазвалялі бачыць, што гэтыя працэсы насымрэч чагосьці вартыя». Надумку прэзідента, расійскі бок пакуль не імкненца ажыццяўляць практичных дзеянняў у гэтым кірунку.

Беларускі прэзідэнт аўтінаваціў расійскіх чыноўнікаў у невыкананні

photo by MediaNet

дамоўленасцей. «Што тычыцца Расіі, то тут назіраецца не зусім прыстойнае стаўленне. І я не баюся пра гэта публічна аўтавіць», — сказаў А. Лукашэнка. Ён абурыўся тым, што дасягнутыя на вышэйшым узроўні дамоўленасці зрываюцца або блакуюцца на ніжэйшых узроўнях, што стварае праблемы для нармальнага двухбаковага гандлю ў межах Саюзнай дзяржавы. «Мы дамоўліся, што будзем 150 долараў плошчы за газ. А потым прыядзяюць іншыя і кажуць: маўляў, не, малавата. Гэта значыць, то, пра што дамаўляемся, не праходзіць. Расійскі бок нам таксама кажа: аддайце заводы, аддайце тое і гэта... Не, сёння ніхто ва ўмовах крызісу нічога задарма прадаваць не будзе», — заяўіў прэзідэнт.

Вось і спрацаваў «ніжэйшы ўзвор» Анішчанкі...

Але з чым застанецца Расія, калі Анішчанка сапраўды выканае сваю пагрозу? Без грузінскага і малдоўскага віна і канъякоў, без літоўскіх

прыбаўляюць. Іншым разам здаецца, што лепш бы Навумай піш і палі, — менш бы здароўя страціў.

Але галоўнай падзеяй тыдня трэба прызнаць ўсё ж такі іншое. На гэтым тыдні, 6 красавіка, споўнілася 10 год з дня зялёчнай смерці выбітнага грамадзскага і палітычнага дзеяча, былога дэпутата Вярхоўнага Савета Беларусі, былога мэра горада Генадзя Карпенкі.

7 красавіка ў Мінскім міжнародным адукацыйным цэнтры прайшла вечарына памяці Генадзя Карпенкі. У ёй узялі ўдзел сябры, калегі і паплечнікі палітыка, прадстаўнікі дыпламатычнага корпуса. Вяла вечарыну заслужаная артыстка Беларусі Зінайда Бандарэнка.

Выступаючы перад прысутнымі, народны пашт Беларусі Ніл Гілевіч зазначыў, што з Генадзем Карпенкам яны сябравалі і ў Маладзечне, і ў Мінску, у Вярхоўным Савеце. «Калі б у 1994 годзе кандыдатам у прэзідэнты стаў Генадзь Дзмітрыевіч, то ён меў бы рэальнаяя шансы стаць кіраўніком краіны, таму што валодаў усімі тымі якасцямі, якія патрэбны для заняцця гэтай высокай пасады. Яго любіў народ. Яго нельга было не любіць, — такога шчырага, добрага і адкрытага. Я не ўяўляю яго ў якасці біорактара», — зазначыў Н. Гілевіч.

Ганаровы старшыня Аб'яднанай грамадзянскай партыі Станіслаў Багданкевіч расказаў пра свою працу з Генадзем Карпенкам у Вярхоўным Савеце, у АГП і Нацыянальным выкананчым камітэце — ценявым урадзе, створаным апазіцыяй. «Ён адбываўся як чалавек, ён быў вялікі грамадзянін Беларусі», — зазначыў С. Багданкевіч.

Успамінамі пра палітыка падзяліліся былы старшыня Вярхоўнага Савета Мечаслаў Грыб і пашт Уладзімір Някляеў, прысвечаную яму песню выканану бардом Алеем Камоцкім.

Падчас вечарыны памяці адбылася прэзентацыя кнігі «Генадзь Карпенка. Хроніка няздзейсненых надзеяў» і дакументальнага фільма «Дзень «Ч», таксама прысвечанага Г. Карпенкі.

А АГП у гэты дзень накіравала ў Маладзечанскі гарвыканкам заяву з просьбай надаць адной з новых вуліц імя Генадзя Карпенкі, які так шмат зрабіў для свайго горада.

Сапраўды, колькі я бачыў Генадзя Дзмітрыевіча, у яго на твары заўсёды была ўсмешка...

▼ ФІГУРЫ ТЫДНЯ

ЮЗАС БУЛЬКА

Літоўская юстыцыя выдала еўрапейскі ордэр на арышт 83-гадовага католіцкага святара з Беларусі Юозаса Бульку, які аўбінаваўцаца ў генацыдзе. Беларусь выдаў Літве ксяндза Бульку адмовілася, аргументаваўшы гэта неадпаведнасцю законам Беларусі.

Летась у кастрычніку літоўская праукратура аўбясяціла вядомага ў Беларусі святара Юозаса Бульку ў єўрапейскі вышук. Літоўская слугі Феміды аўбінаваўцаюць Бульку ўтым, што на пачатку 1950-х гадоў ён супрацоўнічаў з камуністычнымі ўладамі, дапамагаў ім высочаўца «лясных братоў», якія выступалі супраць савецкай улады, і мірных жыхароў, якія партызанам дапамагалі. Спачатку Юозас Булька змагаўся на баку «лясных братоў», а потым быў завербаваны органамі ГБ і супрацоўнічай з імі як агент пад мянушку «Бімба». Пракуроры Літвы лічаць, што ксёндз Булька датычны да забойстваў 56 чалавек, якіх ён выдаў спецслужбам. Паводле літоўскіх закону яму пагражае турэмнае зняволенне да 25 гадоў.

Ксёндз Юозас Булька атрымаў беларуское грамадзянства 10 гадоў таму. У вёсцы Мосар, дзе знаходзіцца яго прыход, святар карыстаецца вялікім аўтарытэтам, ён разгарнуў кампанію супраць алкагалізму, адкрыў музей барацьбы з п'янствам, помнік Яну Паўлу II. У 2006 годзе Аляксандар Лукашэнка ўнагародзіў ксяндза медалём Францыска Скарыны. Высунутыя супраць яго аўбінаваўчанні святар аўбяргае.

ВІКТОРЫЯ АЗАРАНКА

Беларуская 19-гадовая тэнісістка Вікторыя Азаранка пасля перамогі на турніры ў Маямі паднялася на 4-е месца ў чэмпіёнскай гонцы Жаночай тэніснай асацыяцыі (WTA). Сёлета Вікторыя выйграла адразу тры турніры — у Брысбене, Мемфісе і Маямі. У аноўленым рэйтынг-лісце WTA Вікторыя Азаранка з 10-й пазіцыі паднялася на 8-ю. Першай ракеткай свету па-ранейшаму застаецца Серэна Уільмс, на другой прыступцы расіянка Дзінара Сафіна, на трэцій — Алена Дзяменцьеўва.

«Мая мэта — стаць першай ракеткай свету. Эта галоўныя чыннік, чаму я гуляю ў тэніс, і я думаю, што эта кожнага спартовца — стаць нумарам адзін. Я не гавару, што гэта абавязкова адбудзеца, але я зраблю ўсё, што змагу», — заяўляла Вікторыя Азаранка пасля перамогі ў Маямі.

СЯРГЕЙ СІДОРСКІ

Надзвычайнім клопатам пра спартыўную будучыню беларусаў вызначаўся прэм'ер-міністр Сяргей Сідорскі. Падчас сустэрэчы з прэзідэнтам Міжнароднай федэрэцыі хакея Рэне Фазелем ён паведаміў, што цягам бліжэйшых гадоў у Беларусі будзе пабудавана 12 новых крытых хакейных арэн — лядовых палацоў. «Напрыканцы года я ўзгадніў з прэзідэнтам будаўніцтва яшчэ 12 пляцовак у бліжэйшыя гады», — сказаў прэм'ер. Усяго плануеца пабудаваць 30 новых арэн, дадаў ён. Сідорскі адзначыў, што яшчэ некалькі гадоў таму у Беларусі было 4 крытыя лядовыя арэны, цяпер іх ужо 13. Прэм'ер-міністр нагадаў, што беларуская зборная па хакеі з шайбай уваходзіць у дзесятку мацнейшых каманд свету, а дакладней, заходзіцца на дзесятым месцы ў рэйтынгу Міжнароднай федэрэцыі хакея.

Падрыхтавала Вольга Хвойн

ПАЛІТЫКА

► АДСТАУКА

ЧАМУ СЪШОЎ НАВУМАЎ

Генадзь КЕСНЕР

Самай гучнай падзеяй апошніх дзён стала адстаўка міністра ўнутраных спраў Беларусі Уладзіміра Навумава. З афіцыйнай фармулёўкай — «па стане здароўя». Пакінуў адну з самых высокіх і адказных пасад у дзяржаве апошні старажыл — Уладзімір Навумаў ачольваў МУС амаль дзесяць год. Генерал быў апошнім публічнай і значнай дзяржаўнай асобай, якая знаходзілася ў «чорным спісе» аб'яднанай Еўропы з прычыны верагоднай прыналежнасці да знікненню вядомых апанентаў дзеючай улады, у тым ліку і былога міністра ўнутраных спраў генерала Юрыя Захаранкі.

Яшчэ за некалькі дзён да адстаўкі, на прэс-канферэнцыі міністр выглядаў бадзёрым і здаровым, таму звязаную са станам здароўя версію мала хто ўспрыняў усур'ёс. Праўда, 7 красавіка, падчас паездкі па Гомельскай вобласці, кіраўнік дзяржавы заявіў, што Навумаў съшоў, бо «вельмі стаміўся». Сам жа міліцыйскі генерал паабяцаў называць сапраўдныя прычыны сваёй адстаўкі «як-небудзь потым».

Не паверыў у фармулёўку «па стане здароўя» і палітолаг Аляксандар Класкоўскі. «Усе памятаюць, што міністр Навумаў праславіўся пешымі вандроўкамі вакол Нарачы, якія якраз былі закліканы прадэмансстраўцамі яго жалезныя фізічныя кандыцыі. Пры аналізе гэтай сітуацыі на першы план выходзяць тыя аргументы, што ў кіраўніцтва краіны

было больш чым дастаткова прычын для незадавленасці міністрам унутраных спраў. Гэта і леташняя гісторыя з выбухам на Дзень Незалежнасці, пасля чаго пачалася павальная дактылaskapія, і ўвогуле ведамства прадэмансстраўала цэлы букет сімптомаў, якія сведчаць пра поўную бездапаможнасць у раследаванні гэтай справы. Ды і калі ўзгадаць апошні час, то і гэта нашумелая гісторыя з самасудам над падпалнікам у палескай

вёсцы. Адразу ўзнікае пытанне: а куды глядзела міліцыя, калі злачынца некалькі год трymаў у жаху целую вёску? Напрошваецца выяснова, што сілавыя структуры, «заточаныя» сёння пад падаўленне іншадумства, не выконваюць сваю асноўную місію — абараняць грамадзян ад злачыннасці», — падкрэсліў эксперт.

Яшчэ «ў заслугі» беларускага МУС можна ўпісаць і такое ноу-хау, як «жывы шчыт», калі супрацоўнікі ДАІ літаральна

падставілі машыны некалькіх мірных грамадзян, забараніўшы ім пакідаць свае аўто, пад аўтамабіль неадэкватнага рэцыдывіста Рамана Менцюка. У выніку пацярпелі ні ў чым не вінаватыя людзі, у тым ліку і малое дзіця. Тая гісторыя прагримела на ўсю постсавецкую прастору.

Многія таксама памятаюць непасрэдны ўздел Навумава ў разгонах мірных акцый апазіцыі, асабліва леташняй 25 сакавіка ў беларускай сталіцы, калі генерал (а гэта зафіксавалі многія фота), відэа- і тэлекамеры) асабіста штурхаваў у спіны «неаб'яджаных» на падобных мерапрыемствах спецназаўчай з рэгіёнаў, каб тыя «хутчэй» разбраўліся з баламутамі-младафронтавымі на праспекце Незалежнасці. Менавіта пры міністры Навумаве колькасць затрыманых падчас вулічных акцый апазіцыі пачала складаць сотні ў год (праўда, апошнім часам гэтыя лічбы зменшыліся).

Магчымай прычынай сышоду Навумава Аляксандру Класкоўскі называе і барацьбу груповак у атачэнні кіраўніка дзяржавы, што супала з зацікаўленасцю афіцыйнага кіраўніка наладзіць стасункі з Еўропай. Навумаў быў апошнім з тых персаналій, якія фігуравалі ў вядомым дакладзе пра гучныя знікненні. Раней ужо былі адсунутыя ў цену Сівакоў, Шэйман, Паўлічэнка, зараз невядома, якую пасаду падбірцу Навумаву, але ён таксама, хутчэй за ёсё, застаницца ў ценю. Па меркаванню Класкоўскага, сёння, калі жыццёва неабходным робіцца калідор у Еўропу, такая адстаўка на руку Лукашэнку, таму што прыглушае нязручныя пытанні.

Былы міністр працы Беларусі Аляксандар Сасноў мяркуе, што Навумаў сам адчуў, што яму прыйшоў час пакінуць пасаду кіраўніка МУС. «Усіх грошай не заробіш. Ён зразумеў, што з той пасады, на якой ён знаходзіўся, ужо трэба ўцякаць. Я не думаю, што гэта «происки» нейкіх Віктараў ці яшчэ кагосці, гэта праста спроба сысці ў цену, каб ніхто яго не бачыў, не ведаў, і пашучу дажываць», — лічыць Аляксандар Сасноў.

Экс-кандыдат у прэзідэнты Беларусі Аляксандар Казулін называў эпоху Навумава «якоўшчынай». А што да асобы былога міністра, то тут прафесар параіў уважліва пасачыць за тым, якія той даваў інтэрв'ю. «Калі ў чалавека спыталі, што ён чытае, і ён адказаў, што асілі «Рабінзона Круза» і прыступіў да «Тарзана», гэта сведчыць пра ўзровень яго духоўнага развіцця, — кажа экс-рэктар Белдзяржуніверсітэта Аляксандар Казулін. — Калі ў яго запыталіся, якія ў яго любімія святы, ён адказаў, што ў яго ўвогуле ніяма любімых святаў. Калі спыталі пра Новы год, ён адказаў, што прыходзіць дадому і кладзецца спаць. А як жа сям'я? Яго гэта не хвалюе. А як жа каханне? Ён сказаў, што пра гэта паняще не задумваўся. Гэта вельмі дакладна харектарызуе, які ён на самай справе і якія людзі амаль дзесяць гадоў узначальвалі адну з самых важных сістэм па абароне грамадзян. А сёня гэта сістэма стала самай карумпіраванай».

Што да магчымай будучыні адстаўнога міністра, то тут варыянтаў не шмат. Палітычны аглідальнік Раман Якаўлеўскі нагадвае, што Уладзімір Навумаў пакуль застаецца старшынёй Беларускай федэрациі хакея. «Але хацеў бы заўважыць, што, калі кажуць пра магчымую дыпламатычную кар'еру Навумава, то яна можа быць звязана выключна з постсавецкай прасторай», — мяркуе эксперт. А Аляксандар Сасноў упэўнены, што Уладзімір Навумаў не пойдзе на якую-небудзь публічную і значную пасаду.

Да сёняшняга дня я не чуў ад кагосьці складавання па факту адстаўкі генерала Навумава з пасады галоўнага міліцыянта краіны. Прынамсі, ад апазіцыі добрых словаў на свой адрас эксп-міністр, хутчэй за ёсё, не дачакаецца. Зараз цікава, хто стала зойме яго месца (асоб з пазнакай «в.а.» пакінем па-за ўвагаю). Галоўнае, каб горш не стала, бо калісьці грамадства, у тым ліку і журналісткі супольнасці, меркавала, што ўжо горш, чым пры Кебічы, для дэмакратыўніць не можа.

► ДАРУЧЭННЕ

РАЗМЕЖАВАЦЬ ІНТАРЭСЫ

Вольга ХВОІН

Аляксандар Лукашэнка пасля размовы са старшынёй Камітэта дзяржкантролю Зянонам Ломацем даручыў Савету міністраў распрацаваць праекты пунктаў пропуску на расейска-беларускай мяжы. Гэтыя заходы прымячацца для таго, каб усходняя мяжа адпавядала міжнародным стандартам. «Калі на зневший мяжы Саюзной дзяржавы пункты пропуску адпавядайцца міжнародным стандартам, то на мяжы з Расіяй сітуацыя патрабуе прыняцця неадкладных мер. Савету міністраў даручана распрацаваць тыповыя праекты абсталявання пунктаў пропуску на беларуска-расейскай мяжы».

У пунктах пропуску будуть створаныя ўмовы для выканан-

ня мытных, страхавых задач, правядзення транспартнага і фітасанітарнага кантролю. Для гэтага, а таксама для зручнасці грамадзян, якія перасякаюць мяжу, патрабуецца адпаведная інфраструктура, назначыў падстаўнік Дзяржаўнага памежнага камітэта. «Задачы па ажыццяўленні памежнага кантролю не ставяцца», — цытуе БелАПАН словаў Цішчанкі.

Цікава, што рашэнне арганізацаць пункты пропуску на мяжы з Расіяй з'явілася пасля таго, як Расія адмовіла Беларусі ў крэдыце на сто мільярдаў рублёў, якія меркавалася пусціць на ўзаемаразлікі ў расейскіх рублях. А на пачатку красавіка разгарнуўся скандал з выключэннем з сеткі вішчання шэрагу расейскіх тэлеканалаў.

Акрамя таго, падчас паездкі па Гомельскай вобласці Лукашэнка досыць рэзка выказаўся на адрас Расіі з нагоды невы-

канання дамоўленасцяў, якія датычыліся скасавання абмержавання ў ўзаемным гандлі. І калі Расія не хоча гандлёвых контактаў са сваёй заходнім суседкай, то апошнія павінна шукаць іншыя рынкі збыту. Кіраўнік дзяржавы заяўвіў, што Расія паводзіць сябе несумленна і парушае дамоўленасці, патрабууючы больш грошай за газ. Паводле слоў Лукашэнкі, Расія ідзе на пэўныя эканамічныя шантаж: гандлёвый палёгкі ўзамен на ўласнасць у Беларусі. Але ў ціперашніх умовах ніхто нічога прадаваць не будзе. «Трэба пачаціху дыверсіфікаць экспарт і выходзіць на іншыя рынкі», — заяўвіў кіраўнік дзяржавы.

Палітолаг Віталь Сіліцкі лічыць, што загад арганізацаць пункты пропуску на беларуска-расейскай мяжы «хутчэй імпульсіўная заява, чым рэальныя крокі». «Магчыма, Лукашэнка вырашыў папужаць такім чынам Расію. Толькі практика можа паказаць, як гэта ўсё будзе реалізоўвацца», — падкрэсліў эксперт. — Расія ціпер моцна прэсінгует Лукашэнку за «Усходнія партнёры», за адмову

прызнаць незалежнасць Абхазіі і Паўднёвой Асієi, за тое, што пачынае разварочваць свае лыжы на Захад. Для Лукашэнкі ж гэта звыклая тактыка шантажу, спроба падніць стаўкі. Я б назваў гэта прымусам да спонсарства. Сама па сабе мяжа ў трохстах кіламетрах ад Масквы вельмі знакавая для Расіі — як для палітыкаў, так і для грамадзян. І гэта моцна б'е па психіцы».

Разам з тым палітолаг лічыць, што для Беларусі наяўнасць выразна акрэсленых зневінных межаў — неабходны і нармальны складнік для здабыцця незалежнасці.

Кантроль на мяжы паміж дзяржавамі не ажыццяўляеца з 1996 года. У 1995 годзе Беларусь і Расія падпісалі Дамову аб сумесных дзеяннях па ахове беларускай дзяржаўнай мяжы. У адпаведнасці з ім Беларусь узяла на сябе абавязальніцтвы забяспечваць інтарэсы Расіі на сваёй дзяржаўнай мяжы з Польшчай, Латвіяй, Літвой і Украінай, а Расія — ахоўваць свой участак зневінной мяжы Саюзной дзяржавы.

▶ ПАДРАБЯЗНАСЦІ

У ПРАВААБАРОНЦАЎ ЁСЦЬ ПЫТАННІ

Вольга ХВОІН

Праваабаронцы звярнуліся да генеральнага пракурора Рыгора Васілевіча з адкрытым лістом, у якім патрабуюць вызваліцу палітвзняу Мікалая Аўтуховіча, Юрія Ляўонава і Уладзіміра Асіпенку, а таксама надаць галоснасць ходу расследавання.

З моманту затрымання жыхароў Ваўкавыска праішло два месяцы, нядайна следства было падоўжана яшчэ на адзін месяц — да 8 мая. Старшыня грамадскага аб'яднання «Прававая дапамога насельніцтву» Алег Волчак і старшыня арганізацыі камітэта па стварэнню рэспубліканскага грамадскага аб'яднання ветэранаў баявых дзеянняў «Абаронцы айчыны» Аляксандар Камароўскі ў адкрытым лісце звяртаюць увагу на тое, што інфармацыя пра ход расследавання справы, па якой былі затрыманыя Аўтуховіч, Ляўонав і Асіпенка, амаль адсутнічае.

«Мы ні ў якім разе не спрабуем умешвацца ў ход следства. Аднак даступная інфармацыя па справе выклікае шэраг сур'ёзных пытанняў», — гаворыцца ў лісце. Падпісанты ліста адзначаюць, што ваўкавыскія прадпрымальнікі абвінавачваюцца па артыкуле 218 Крымінальнага кодэкса ў падпале дома, які належыць бытому начальніку Ваўкавыскага РАУС

Кацубе і гараже супрацоўніка падатковай службы Мандзіка. Падпалаы былі здзейснены ў 2005 годзе і справы былі расследаваны, «страты выплачаны, вінаватыя адбываюць пакаранне». Пацярпельныя нікіх прэтэнзій да прадпрымальнікаў не маюць і заалу не пісалі. «Я гэтага Ляўонава ў очы не бачыў... Мне гэтыя бруд не патрэбны», — цытуюцца словаў Кацубы. Аўтуховіч таксама абвінавачваюць у стварэнні злачыннай групы ў ліпені 2007 года, якая, па версіі абвінавачвання, і здзейсніла падпалаы ў 2005-м. Юрію Ляўонаву і Уладзіміру Асіпенку тышкі дзеянні прад'яўляюцца не ў складзе групы. У ліпені 2007 года Мікалай Аўтуховіч знаходзіўся ў месцах пазбаўлення волі.

На афіцыйным сайце МУС 9 лютага была размешчаная інфармацыя пра затрыманні ў Ваўкавыску, без указання імёнаў, але зразумела, што гаворка ідзе пра затрыманых М. Аўтуховіча, Ю. Ляўонава і У. Асіпенку. Там гаворыцца, што «яны падаразраўніца ў здзяйсненні шэрагу цяжкіх злачынстваў, у тым ліку наўмысных падпалаах і падрыву маёмысці, якая належыць службовым асобам Ваўкавыскага раёна, незаконным захоўванні выбуховых рэчываў і агнястрэльнай зброі...»

«Афіцыйныя сродкі масавай інфармацыі таксама падтрымліваюць «меркаванне», што абвінавачваныя захоўвалі выбуховыя рэчывы і зброя. Пры ператрасах ні зброі, ні выбуховых рэчываў знойдзена не было. І вы, і мы, і любы грамадзянін нашай краіны, выдатна ведаем, што нават

адной адзінкі зброі досьць для прад'яўлення абвінавачвання ў незаконным захоўванні. Аднак М. Аўтуховічу, Ю. Ляўонаву і У. Асіпенку такое абвінавачванне прад'яўлена не было — паколькі нічога знойдзена не было, — падкрэсліваюць аўтары ліста. — Ствараецца ўражанне, што М. Аўтуховіч, Ю. Ляўонав і У. Асіпенка былі арыштаваныя без дастатковых на то падстаў, паспешліва, па надуманным абвінавачванні ў падпалае, і зараз ім спрабуюць інкрымінаваць хоць што-небудзь. Для гэтага і падаражаеца следства і праз сродкі масавай інфармацыі гаворыць пра цяжкі злачынстваў — выбуховых рэчывах і зброй, нібыта

знойдзеных у абвінавачваних, або звязаных з імі».

«Усё гэта выклікае пытанні і спараджае чуткі пра тое, што насамрэч грамадзяне Мікалай Аўтуховіч, Юрый Ляўонав і Уладзімір Асіпенка затрыманыя па палітычных матыях, — адзначаюць Алег Волчак і Аляксандар Камароўскі. — У прыватнасці, Мікалай Аўтуховіч за тое, што падпісаў адкрыты ліст прэзідэнту А. Лукашэнку, адмовіўшыся ад медалёў, прымеркаваных да 20-годдзя выવаду Савецкіх войскаў з Афганістана, а таксама быў адным з удзельнікаў арганізацыйнага камітэта па стварэнні Рэспубліканскага грамадскага аб'яднання ветэранаў баявых

дзеянняў «Абаронцы айчыны». Выказваюцца і іншыя версіі, ніяк не звязаныя з крымінальным кодэкsem».

Падпісанты ліста да генпрокурора лічаць, што сітуацыя, якая склалася з названымі вязнямі, падрывае аўтарытэт і павагу да праваахоўных органаў. Відавочная нестыкоўкі абвінавачвання, на жаль, ніяк не падвышаюць і давер да супрацоўнікаў гэтых органаў, а маўчанне і падаўжэнне следства толькі ўзмацняюць падзрэнні ў незаконным арышце. У сувязі з названымі акаличнасцямі справы Волчак і Камароўскі просяць праверыць законнасць арышту Мікалая Аўтуховіча, Юрія Ляўонава і Уладзіміра Асіпенкі, а таксама разгледзець магчымасць замяніць арышт на падпіску аб нявывездзе. Аўтары ліста гатовыя ўзяць ваўкавыскіх вязняў на паруки пад сваю адказнасць.

Апошнімі днімі стала вядома, што па справе Аўтуховіча, Ляўонава і Асіпенкі быў затрыманы слесар кампаніі «Сціф-Транс» Віктар Макуць. У дому і гаспадарчых пабудовах Макуця правялі ператрус. У павеці міліцыяны знайшли некалькі паляўнічых патроноў. Фірма «Сціф-Транс» займаецца грузаперавозкамі і арандавала памяшканне там жа, дзе працаваў Мікалай Аўтуховіч. Макуця ўжо дапытвалі па гэтай справе 8 лютага, цяпер супрацоўнікі праваахоўных органаў заявілі, што Макуця мае нейкую інфармацыю па следстве, цяпер ён знаходзіцца ў Мінску ў спецырэйніку-размеркавальніку на Акressціна.

▶ ПРАВЫ ЧАЛАВЕКА

ДАКТЫЛАСКАПІЯ З МАГЧЫМЫМІ НАСТУПСТВАМІ

Марыя КРУК

Праваабаронцы заклікаюць абскарджаць неправамерныя дзеянні супрацоўнікаў МУС, якія датычыцаца масавай дактыласкапіі жыхароў Беларусі.

Пасля выбуху 4 ліпеня цяпер ужо былы міністр унутраных спраў Уладзімір Навумава для расследавання інцыдэнту выдаў распараджэнне №103 ад 26.08.2008 г. аб масавай дактыласкапіі ўсіх ваеннаабавязаных грамадзян ва ўзроце ад 18 да 55 гадоў. За дзеяньні месяцаў павесткі ў міліцыю ці ваенкамат, атрымалі тысячи грамадзян, якім добраахвотна-прымусова прапаноўвалі «адкатаць пальчыкі».

Па звестках праваабаронцаў, эта кампанія ахапіла як мінімум 20 буйных населеных пунктаў краіны. Было задзейнічана два асноўныя механізмы збору адбіткаў пальцаў: мужчын выклікалі ў ваенкамат, фармальная звязралі іх дадзенія, пасля бралі адбіткі пальцаў, не ўтойваючы, што гэта звязана з выбухам 4 ліпеня. Выклікалі грамадзян і

непасрэдна ў РУУСы. Тут ужо справа датычылася мужчын, жанчын, непаўнагодзяцінікі. Бралі адбіткі пальцаў і ў былых супрацоўнікаў КДБ.

У пачатку студзеня прадстаўнікі Беларускага Хельсінскага камітэта звярнуліся да генеральнага пракурора Рыгора Васілевіча з просьбай абагульніць практику разгляду скаргаў грамадзян на незаконныя дзеянні па дактыласкапіі і адміністрацыйнага дзеянняў.

«Мы лічым, што масавая дактыласкапія парушае канстытуцыйныя права грамадзян, найперш права на недатыкальнасць асобы, права на асабістасць жыхароў, — гаворыць праваабаронца Алег Волчак. — Крымінальна-працесуальны кодэks дакладна акрэслівае, што можа быць сведкам па справе: асока, якія ведае інфармацыю, была сведкамі відавочным здэрэннем. Палова жыхароў краіны, датычыца дактыласкапіі ўсіх

не можа праходзіць у якасці сведкі па гэтай справе. Для падобных следчых дзеянняў мусіць быць аператыўная інфармацыя, падставы».

Праваабаронца лічыць, што большасць людзей гэтыя позвы прыносяць маральны дыскамфорт. «Майму сябру, які жыве ў Германіі, таксама прыслалі на беларускі адрес позву. Яго гэта ўсіхвалівала. Мы прызываімся да такіх адносін да сябе, а ў цылізованым свеце гэта выклікае шок. Я прапаную пісаць скаргі на імя пракурора раёна, тым больш, калі на чалавека аказваецца ціск», — заяўляе Волчак.

У скарзе трэба напісаць, што вы не з'яўляецца сведкам і не хочаце здаваць адбіткі, пацікавіца, на які падставе вас далучылі да ліку сведак. Як правіла, тыя, хто піша падобныя скаргі, пазбаўляюцца настойлівых «запрашэнняў» прыйсці ў аддзяленні міліцыі і «здаць пальчыкі», да таго ж органы праクратуры хоць неяк кантрлююць дзеянні міліцыі.

Праваабаронцы звяртаюць увагу, што большасць позваў аб дактыласкапіі афармляеца няправільна. На позве павінна стаяць прозвішча службовай асобы, пячатка, час, калі вас

чакаюць у РУУСе, ваш статус і справа, па якой вы выклікаецца. На няправільна аформленыя позвы можна не разагаваць. Калі ж дакумент састаўлены правільна, то лепш прыйсці да следчага. Але кожны грамадзянін можа спаслацца на артыкул 60 Крымінальна-працесуальнага кодэкса і 27-ы артыкул Канстытуцыі і адмовіцца даваць паказанні датычна сябе, бо яны могуць быць выкарыстаны ў далейшым супраць гэтай асобы.

Маральны дыскамфорт — не самое страшнае ў масавай дактыласкапії. «Вы можаце патрапіць пад аператыўна-вышукоўскую мерапрыемствы, — рассказае праваабаронца і былы следчы Алег Волчак. — Адбіткі пальцаў будуть у агульнай картатэцы, дзе імі могуць карыстацца любыя праваахоўныя органы. Любы следчы можа, спасылаючыся на Закон аб аператыўнай дзеянасці, паставіць на праслушоўванне, атрымаць доступ да карэспандэнцыі. Але самае страшнае будзе тады, калі на месцы нейкага злачынства знойдзут, напрыклад, паперку ад марозіва з вашымі адбіткамі пальцаў. Давядзенца апраўдаўца і тлумачыць, што і калі вы рабілі ў тым месцы».

ГРАМАДСТВА

6

ВІЗІТ

Маціяс Плацэк:

Я АБАВЯЗКОВА ЗНОУ ПРЫЕДУ Ў БЕЛАРУСЬ

Генадзь КЕСНЕР

6 красавіка ў Мінскім Міжнародным адукацыйным цэнтры імя Йоханеса Рау падчас сустрэчы з беларускімі і замежнымі журналістамі прэм'ер-міністр федэральныя зямлі Брандэнбург (Германія) Маціяс Плацэк падзяліўся сваімі ўражаннямі ад наведвання Беларусі і даў ацэнку працэсам, якія адбываюцца ва ўзаемадачыненнях паміж яб'яднанай Еўропай і афіцыйнымі Мінскам.

На словах спадара Плацэка, яшчэ ў нядзелью ўвечары (5 красавіка), у дзень прылётута ў Беларусь, адбылася цікавая дыскусія ўдзельнікаў нямецкай дэлегацыі з кураторыем Мінскага Міжнароднага адукацыйнага цэнтра наоконце перспектыву яго далейшай дзеяніасці. «Для мяне гэта вельмі важна, паколькі я пасля спадара Шнора буду ажыццяўляць патранат над гэтым цэнтрам, — адзначыў германскі палітык. — У панядзелак бінесмены, што прыехалі разам з намі, правялі сумесныя сіяданак са спадаром Аўгусцінскім, які прадстаўляе інтэрэсы нямецкай эканомікі ў Беларусі. Мы абмяркоўвалі магчымасці нашага ўдзелу ў беларускіх прадпрыемствах, магчымасці нашых інвестыцый у эканоміку Беларусі».

Пасля гэтага нямецкая дэлегацыя наведала сталаічную школу № 41, якая мае цесныя партнёрскія стасункі з адной з гімназій зямлі Брандэнбург. «Мы сустрэліся з вучнямі, якія выдатна размаўляюць па-нямецку, нават без акцэнту, якія, да таго ж, выбітна граюць на мностве музычных інструментоў — нам прадэманстравалі нават цэлы аркестр, што вельмі ўразіла ўсю дэлегацыю. Апроч таго, мы з задавальненнем для сябе адзначылі, што настайні тут з'яўляецца паважанай і аўтарытэтнай асобай», — сказаў Маціяс Плацэк.

У афіцыйнай частцы візіту былі сустрэчы з прэм'ер-міністрам, міністрам замежных спраў і міністрам энергетыкі Беларусі. Па словах Маціяса Плацэка,

нямецкаму боку ёсць што прапанаваць Беларусі ў пытаннях энергазабезпечэння, а менавіта, у галіне альтэрнатыўных крыніц энергіі. Да прыкладу, у зямлі Брандэнбург, якая паводле географічнага становішча і метэаралагічных умоў вельмі падобная на Беларусь, штогод за кошт энергіі ветру вырабляеца 3800 мегаватт электраэнергіі, у той час як у Беларусі — усяго 1,1 мегавата. Сёння зямля Брандэнбург на 30 працэнтаў забяспечваеца энергіяй ветру, а ў 2020 годзе гэтая лічба мусіць дасягнуць адзнакі ў 90 працэнтаў. Таму пытанні сумеснай дзеяніасці ў гэтай галіне абмяркоўваліся падчас усіх сустрэч, сказаў Маціяс Плацэк.

Адказаваючы на пытанне нямецкага журналіста наоконце таго, што не вельмі падабаецца прэм'ер-міністру зямлі Брандэнбург у Беларусі, Маціяс Плацэк адказаў: «Я па-іншаму ўяўляю себе шматпартыйную дэмакратыю, чым тая, што ёсць у Беларусі. Што датычыцца сродкаў масавай інфармацыі, то можна адзначыць пэўныя прагрэс у падтрымкі з той сітуацыяй, якая мела месца два гады таму, але гэта не тая сітуацыя, не той узор відэаў дэмакратыі, якія мог бы сабе пажадаць. Абодва гэтыя фактары дастаткова моцна ўплываюць і на правядзенне выбараў. Калі партыі не могуць разгарнуцца, і калі медыйная супольнасць мае абмежаваную простору для сваёй дзеяніасці, то і выбары, натуральная, не могуць адбывацца свабодна. Пра гэта пасля мінулай парламенцкай выбарчай кампаніі адкрыта заявіла АБСЕ. Але і ў гэтай галіне ідзе пэўнае набліжэнне да єўрапейскіх каштоўнасцяў, і гэта варта адзначыць».

Нямецкі палітык заяўві, што збіраецца наведаць Беларусь зноў, і выказаў спадзяванне, што да яго наступнага прыездзу ёсць сітуацыя, у тым ліку і са свабодай палітычных партый і масмедиаў, палепшицца, і на гэта павінен паўплываць ўздел Беларусі ў праграме Еўрасаюза «Усходніяе партнёрства». «Яшчэ два гады таму мы не маглі сабе ўяўіць, што з'яўіцца праграма «Усходніяе партнёрства», і з таго часу мы прасунуліся наперад. Я јшчэ два гады таму казаў, што Беларусь з'яўляецца часткаю Еўропы, і мы павінны крок за крокам ісці да таго, каб гэта стала сапраўднай рэчаісніцю. Я заўжды прытымліваўся меркавання, што ізалація рэдка прыводзіць да прагрэсу. Канешне, бываюць сітуацыі, калі не застаецца нічога іншага, але варыант ізалаціі скрайне рэдка бывае прадуктыўным. Я лічу, што ўзаемадносіны павінны быць такія, калі варта прымата да ўвагі пункт гледжання партнёра, разумець, што ў яго могуць быць іншыя погляды, але пры гэтым нельга здраджваць уласным перакананням», — падкрэсліў прэм'ер-міністр.

Калі мы кажам пра наш досьвед, мы таксама можам прапанаваць Мінску перспектыву, што ў яго могуць быць іншыя погляды, але пры гэтым нельга здраджваць уласным перакананням», — падкрэсліў прэм'ер-міністр.

Пасля прыездзу Маціяса Плацэка, якія выдатна размаўляюць па-нямецку, нават без акцэнту, якія, да таго ж, выбітна граюць на мностве музычных інструментоў — нам прадэманстравалі нават цэлы аркестр, што вельмі ўразіла ўсю дэлегацыю. Апроч таго, мы з задавальненнем для сябе адзначылі, што настайні тут з'яўляецца паважанай і аўтарытэтнай асобай», — сказаў Маціяс Плацэк.

У афіцыйнай частцы візіту былі сустрэчы з прэм'ер-міністрам, міністрам замежных спраў і міністрам энергетыкі Беларусі. Па словах Маціяса Плацэка,

СУПРАЦОҮНІЦТВА

НЯМЕЦКА-БЕЛАРУСКІ ДЫСПУТ

Аляксей КАРОЛЬ

**6 красавіка ў вялікай залі
Міжнароднага адукацыйнага
цэнтра адбыўся 4-ы Дыспут
паміж Йоханесом Рау
«Рэгіональнае супрацоўніцтва
у Еўропе».**

На гэты раз дыспут праходзіў у прынцыпова новай сітуацыі змены палітыкі ад канфрантацыі да дыялога паміж Еўрасаюзам і Беларуссю. На гэтым рабілі акцэнт усе выступоўцы, якія перакідаючы масток ад двухбаковых нямецка-беларускіх дыспутаў да дыялога агульнаеўрапейскага. З лёгкага чытальнім падтэкстам: пачалі раней, прадбачылі раней, рыхталі глебу загадзя для змены стратэгіі, у патрэбны момант і пад гістарычнай непазбежнай збег абставін. І з адкрытым прызнаннем: так, дыялог ідзе з цяжкасцю, праз складанасці і адступленні, але іншага шляху няма.

З прывітальнімі словамі выступілі кіраўнік Міжнароднага адукацыйнага цэнтра з Дортмунда Маціяс Цюмпель, кіраўніца Мінскага цэнтра імя Йоханеса Рау доктар Астрыц Зам, прадстаўнік фонду імі Фрыдырыха Эберта Штэфан Хробат.

Фармальна з прывітальнім, але па зместу канцептуальным, дакладам выступіў амбасадар Германіі ў Беларусі доктар Гебхардт Вайс, нездарма яго тэксц быў распаўсюджаны яшчэ да пачатку дыспуту. Выступ жа амбасадара Беларусі Владзіміра Скварцова, хадзя і адзначаны ў многім не проста фармальнай рыторыкай пра карысць супрацоўніцтва, быў проста выступам. Што можна лічыць таксама знакам, дакладней азначэннем межаў дазволенага на гэтым нязвычайнім і вымушаным для беларускага рэжыму шляху дыялога.

Заяўлены раней у праграме выступ міністра замежных спраў Беларусі сп. Мартына не адбыўся па прычыне яго адсутнасці. Па якой канкрэтна прычыне — не вядома. Але відаць, што вельмі сур'ёзны, бо менавіта міністр Мартына падчас свайго нядзяўнага візіту ў Патсдам запрасіў у Мінск на дыспут прэм'ер-міністра зямлі Брандэнбург Маціяса Плацэка.

Прамаўляў сп. Плацэк у вольным стылі, без паперкі. Але па дакладнай і лагічнай вызначанай схеме, падпрадкаванай высвялінню асноўнай ідэі Йоханеса Рау — прымірэнне, а не раздзяленне — у кантэксце праблем усталя-

вання і развіцця рэгіональнага супрацоўніцтва. Яго мэтаў і магчымасцей, задачаў і вынікаў, форм і зместу. З апорай на ўласныя вопыты на двух храналагічных узроўнях: спрабах наладзіць рэгіональнае супрацоўніцтва зямлі Брандэнбург з памежнымі рэгіёнамі Польшчы ў часы сацыялізму і пасля. Нядзялых на першым этапе і разнастайных, багатых на новыя формы і змест — на другім.

Гэтыя паралелі стварылі выдатны фон для асэнсавання сучаснага стану і магчымых перспектыв супрацоўніцтва зямлі Брандэнбург з Беларуссю. Добрауседская стасункі, правы чалавека і дэмакратыя, падкрэсліў Плацэк, з'яўляючыся канструктыўнымі элементамі для будучага Еўропы. Ён называў шраг ініцыятыў паміж Беларуссю і Брандэнбургам, якія ўжо ёсць у наяўнасці і якія патрабуюць развіцця. У прыватнасці, пабрацімскія адносіны паміж гарадамі, кантакты ў эканоміцы, энергетыцы і зношнім гандлі, парламенцкія кантакты, партнёрскія сувязі паміж школамі. Асобна адзначыў ён кантакты паміж грамадскімі ініцыятывамі Брандэнбурга і Беларусі, якія ўзніклі пасля аварыі на ядерным рэактары ў Чарнобылі, паездкі беларускіх дзяячей да іх на аздараўленне.

MESSAGE

ПРАМОВА АМБАСАДАРА ГЕБХАРДТА ВАЙСА

(са скарачэннямі)

...Часам бывае так, што візіты — як вехі, якія прымушаюць нас задумыцца пра пройдзены шлях і пра новыя далягліяды. Калі ў каstrychniku 2007 года Вы, спадар прэм'ер-міністр (Маціяс Плацэк — рэд.), звярталіся да нас, перад намі стаяла палітычнае пытанне, ці здолеем мы распачаць новую старонку ў адносінах паміж Германіяй і Беларуссю, паміж Еўрапа і Беларуссю. Пасля прыездзу Маціяса Плацэка, якія выдатна размаўляюць па-нямецку, нават без акцэнту, якія, да таго ж, выбітна граюць на мностве музычных інструментоў — нам падзеі ад папярэдніх канцепцый, у гэтым выпадку гаворка ідзе пра штосьці большае, чым толькі супрацоўніцтва Еўрасаюза з усімі сваімі краінамі-суседкамі. Зараз гаворка вядзеца ўжо пра новую якасць узаемадзеяння паміж Еўрасаюзам і яго еўрапейскімі суседзямі, уключна з Беларуссю, на двухбаковых і рэгіональных асновах. Германія, якая на нашым кантыненце мае суседзяў больш, чым іншыя краіны, усведамляе адмысловае значэнне рэгіональнага супрацоўніцтва, неабходнае для дабрабыту, якасці жыцця і бяспекі грамадзян.

Разам з тым Вы тут у час, калі надзеі ў дачыненні да Беларусі, хадзя і ўзрастоюць, але застаюцца пакуль не дастатковая стабільным і ўсё яшчэ змагаюцца са скептыцызмам, што грунтуюцца на мінульым. Мы адчуваєм гэта ў палітычных дыскусіях у Германіі, на Еўрасаюзе, але ў першую чаргу тут, у Беларусі. Таму цяпер надышоў час, калі толькі шляхам паслядоўных, станоўчых і канструктыўных заходаў усіх удзельнікаў гэты скептыцызм можна пазбавіць яго ўрадлівай глебы, і такім чынам надзеі могуць стаць упізёненасцю — крок за крокам — рэальнасцю.

Гэты пракацэ перш за ўсё ў руках Беларусі і яе адказных эліт. Але істотна і тое, што ў дадзенай сітуацыі Германія і Еўрасаюз больш гатовыя да суп-

рацоўніцтву, чым калі-небудзь раней. При гэтым гаворка ідзе не толькі пра пытанні єўрапейскай геаграфіі і яе палітычных і эканамічных наступстваў. Гаворка вядзеца таксама, у больш шырокім плане, пра палітычнае мадэрнізаваную Еўропу, якая паўсюдна адпавядае годнасці ўсіх сваіх грамадзян.

Ёсць сігналы, што шлях туды і хуткасць руху Беларусь вызначыць самастойна ў рамках дэмакратызацыі і лібералізацыі. Для гэтага складанага пракацу ёсць новыя магчымасці, і яны запатрабуюць ад усіх нас не толькі новых адказаў, аднак і трывання. У першую чаргу запатрабуюць ад адказных эліт гэтай краіны — і ад уладных структур, і ад апазыцыйных. Але таксама ў межах Еўропы.

І тут мы маем гістарычныя арыентыры. Памятныя даты гэтага года скіроўваюць наш погляд таксама ў будучыні. Да іх належыць 65-гаддзе вызвалення Мінска, а таксама падзенне Берлінскай сіціны 20 гадоў таму, — падзея, якія ўяўляюць пэўныя фундаментальныя і спрадвечна єўрапейскія тэмы. У першую чаргу незалежнасць, права, дэмакратию і свабоду. Еўрапейская гісторыя заўсёды сведчыла: не трэба баяцца гэтых тэм, а толькі іх ворагаў. Гэта фундаментальныя тэмы, на аснове якіх у мінульым спадзяванні єўрапейскіх народаў заўсёды рабіліся рэальнасцю. На гэтым падмурку — а не дзякуючы найперш геаграфіі і эканоміцы — Беларусь вызначыць сваё годнае месца ў мадэрнізаванай Еўропе. На гэтым аснове «Усходніяе партнёрства» можа прывесці да новай якасці Еўрапейскага Парнёрства. Гэтага я ад усяго сэрца жадаю вашай краіне.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

TV

13 КРАСАВІКА, ПАНЯДЗЕЛАК

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00,

15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55

Навіны.

06.05, 07.05, 08.10 «Добрай раніцы, Беларусь!».

06.45, 07.45 Зона X.

07.30, 08.25, 11.50 Дзелавое жыццё.

08.20 Гатуем разам.

08.30 У свеце матараў.

09.05, 13.55 «Беларусь. Гісторыя Перамогі».

09.10 Нота Вене.

09.35 «Зорнія танцы».

11.00 Рамантычна меладрама «Оля + Коля» (Расія), 2-я серыя, заключная.

12.10 Меладрама «Я нам больш не веру».

14.05 Жаноче ток-шоў «Жыццё як жыццё». «Маё цудоўнае вяселле».

15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.

15.30 Культурная людзі.

16.05 Гульнявое шоў «Інтуюція».

16.50 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).

17.50 Прэм'ера. Серыял «Два бакі адной Ганні» (Украіна), 1-я серыя.

18.50, 00.55 «Зона X». Крымінальная хроніка.

19.35 «Арена». Праграма аб спорце.

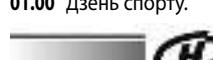
19.55 Ток-шоў «Ход у адказ».

21.00 Панарама.

21.50, 01.10 Драматычны серыял «Доктар Хаус» (ЗША).

23.00 Трылер «Ідеальны сабар» (Францыя).

01.00 Дзень спорту.

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00

Навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 Контуры.

10.10 «Дыханне планеты».

10.40 Мультфільм. «Шапакляк».

11.00 Навіны.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Кантрольны закуп».

11.40 «Ерапаш».

12.05 «Малахай+».

13.00 Нашы навіны.

13.05 «Зразумець. Прабачыць».

13.45 «Модны прысуд».

14.45 «Хачу ведаць».

15.10 «Гарачы лёд». Шматсерыйны фільм.

16.00 Нашы навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Лесні маёй краіны».

18.00 Нашы навіны.

18.15 Навіны спорту.

18.20 Камедыйны серыял «Хто ў хаце гаспадар?» (Расія), 2005 год.

19.05 «Чакай мяне».

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.25 «Зваротны адлік».

23.25 «Зваротны адлік».

23.55 «Місія празорлівасці».

23.55 «Спартыўны тыдзень».

00.40 Нашы навіны.

01.55 Навіны спорту.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30

«24 гадзіны».

06.10 «Міншчына».

06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».

08.30 «Тыдзень».

09.30 «Вялікі сняданак».

10.00 «Пляц гісторыкі».

10.55 «Танга ўтро».

11.45 «Багатая і каханая». Серыял.

12.40 «Званая вячэр».

13.50 Фільм «Тroe і сняжынка».

15.10 «Прыватная гісторыя».

16.00 «Культурна жыццё».

16.50 «Спартыўны тыдзень».

17.10 «Наша справа».

17.20 «Міншчына».

17.30 «Званая вячэр».

18.30 «Багатая і каханая». Серыял.

20.00 «Сталічны падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».

20.15 «Добры вечар, майяня».

20.35 Фільм «Жорсткасць».

22.55 «СТБ-спорт».

23.00 «Сталічны футбол».

23.30 «Салдаты. Новы прызыў».

20.25 «Гучная справа».

06.55 «ЛАДная раніца».

07.55 Смачна з Барысам Бурдой.

08.25 Тэлебарометр.

08.45 Усё аб бяспечы.

09.10 У гэты дзень.

09.15 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

10.10 Серыял «Спадчынніца» (Мексіка).

11.00 Кінараман «Цыган» (СССР), 1-я серыя.

12.45 Гаспадар.

13.15 Вострасюжэтны серыял «Канец свету» (Расія), 1-я серыя.

14.10 Бухта капітанаў.

14.50 Пазакласная гадзіна.

15.05 Таенны густ.

15.35 Экспедыцыя.

16.05 Гадзіна суду з Паўлам Астахавым.

17.00 Смачна з Барысам Бурдой.

17.35 Серыял «Спадчынніца» (Мексіка).

18.35 Навіны культуры.

18.50 Дээтктыўны серыял «Тэрмінова ўnumar» (Расія).

19.55 Беларуская часіна.

20.55 Калыханка.

21.15 Экспедыцыя.

21.20 Камедыя становішча «Вялікі бізнес» (ЗША).

23.15 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Агляд тура.

00.10 Хакей. Формула гульня.

07.00 Добрай раніцы, Расія!

09.30 «Гарадок».

10.30 «Ранічнія пошта».

11.00 Весткі.

11.25 Пакой смеху.

12.40 Фільм «Апошні жулік». 1966 г.

13.50 Навіны - Беларусь.

14.00 Весткі.

14.20 «Кулагін і партнёры».

14.55 «Фуэт даўжынёю ў жыццё...».

Дакументальны фільм.

15.50 «Віват, Акадэмія!».

16.50 Навіны - Беларусь.

17.00 Весткі.

17.25 «Сумленны дэтэктыў».

17.55 Тэлесерыял «Лэздзі Бос», 2001 г.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.00 Весткі.

19.30 Тэлесерыял «Кармеліта».

20.30 Тэлесерыял «Калі яе зусім не чакаеш», 2007 г.

21.30 Тэлесерыял «Тroe супраць усіх».

22.35 «Кулагін і партнёры».

23.10 «Весткі+».

23.30 Навіны - Беларусь.

23.40 «Рыгор Бальшакоў. Вялікі спявак Вялікага тэатра».

Дакументальны фільм.

00.30 Заканчэнне эфіру.

23.25 Вострасюжэтны серыял «Зваротны адлік».

00.15 «Школа зласлоўя».

09.30 Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат Еўропы

у Румыніі. Мужчыны. 105 кг.

10.45 Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат Еўропы

у Румыніі. Мужчыны. +105 кг.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

15 КРАСАВІКА, СЕРАДА

J
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00,
15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55
Навіны.

06.02, 07.05 Прэс-агляд.

06.05 Дзень спорту.

06.15, 07.10, 08.10 «Добрый раніцы,

Беларусь».

06.45, 07.45 Зона X.

07.30, 11.50 Дзелавое жыццё.

08.20 Гатуем разам.

08.35 Сфера інтарэса.

09.05, 13.55 «Беларусь. Гісторыя

Перамогі».

09.10 Дэтактыўная меладрама «Монтэктрыста» (Расія).

10.05 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).

10.50 Меладраматичны серыял «Два бакі

адной Ганны» (Украіна). 2-я серыя.

11.40 «Ёўрафест. Дзень за днём».

12.10 Гульнявое шоў «Інтуюся».

13.05 Камедыйны дэтактыўны серыял

«Монк» (ЗША).

14.05 Альманах вандраванняў.

14.30 Камедыйны серыял «Офіс» (ЗША).

15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.

15.25 Хранікальна-документальны цыкл

«Нябачны фронт» (беларусь).

16.05 Дэтактыўны серыял «Капкан»

(Расія).

16.50 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).

17.50 Меладраматичны серыял «Два бакі

адной Ганны» (Украіна). 3-я серыя.

18.50, 00.00 «Зона X. Крымінальная

хроніка.

19.30 Зямельнае пытанне.

19.55 Дэтактыўная меладрама «Монтэктрыста» (Расія).

20.50 «Спортлато 5 з 36». Забаўляльнае

шоў.

21.00 Панарама.

21.35 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 1/4

фіналу. Прамая трансляцыя.

23.45 Дзень спорту.

00.05 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. 1/4

фіналу.

H

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00
Навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Рудая». Шматсерыйны фільм.

10.05 «Старая-разбойнікі».

- 11.00 Нашы навіны.
- 11.05 Навіны спорту.
- 11.10 «Кантрольны закуп».
- 11.40 «Ералаш».
- 12.05 «Малахаў+».
- 13.00 Нашы навіны.
- 13.05 Навіны спорту.
- 13.10 «Зразумець. Прабачыць».
- 13.45 «Модны прысуд».
- 14.45 «Хачу ведаць».
- 15.10 «Гарачы лёд». Шматсерыйны фільм.
- 16.00 Нашы навіны.
- 16.10 Навіны спорту.
- 16.15 «Агонь кахання». Шматсерыйны фільм.
- 17.10 «Хай кажуць» з Андрэем Малахавым.
- 18.00 Нашы навіны.
- 18.15 Навіны спорту.
- 18.20 Камедыйны серыял «Хто ў хаце гаспадар?» (Расія), 2005 год.
- 18.55 «Рудая». Шматсерыйны фільм.
- 20.00 Час.
- 20.30 Нашы навіны.
- 21.00 Навіны спорту.
- 21.05 Прэм'ера АНТ: «Што? Дзе? Калі?» у Беларусі.
- 22.20 «След». Шматсерыйны фільм.
- 23.05 Нашы навіны.
- 23.20 Навіны спорту.
- 23.25 «Геніі злыдні».
- 23.55 «Місія празорлівасці». Шматсерыйны фільм.
- 00.40 Нашы навіны.
- 00.55-01.05 Навіны спорту.

- TB**
- 06.00 «24 гадзіны».
- 06.10 «Міншчына».
- 06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
- 07.30 «24 гадзіны».
- 07.40 «Раніца. Студыя добрага настрою».
- 08.30 «Аўтапанарама».
- 08.50 «Майстар і Маргарыта». Серыял. Заключная серыя.
- 10.00 «Пляц гісторый».
- 10.30 «24 гадзіны».
- 10.40 «Рэальны спорт».
- 10.55 «Танга ўтрох». Тэленавэла.
- 11.45 «Багатая і каханая». Серыял. Заключная серыя.
- 12.40 «Званая вячэра».
- 13.30 «24 гадзіны».
- 13.50 «Top Gear. Руская версія».
- 14.40 «Гадкае качаня». Моладзевы серыял.

- 15.30 «Салдаты. Новы прызыў». Серыял.
- 16.30 «24 гадзіны».
- 16.50 «Вайна. Вядомая і невестомая». «Фронт за лініяй фронту». Фільм другі.
- 17.20 «Міншчына».
- 17.30 «Званая вячэра».
- 18.30 «Сіла прыцягнення». Серыял.
- 19.30 «24 гадзіны».
- 20.00 «Сталічны падрабязнасці».
- 20.10 «СТБ-спорт».
- 20.15 «Добры вечар, малиня».
- 20.30 «Смерць шпіёнам - 2». Серыял.
- 21.40 «Дабро пажаліца».
- 22.00 «Мінск і мінчане».
- 22.30 «24 гадзіны».
- 22.55 «СТБ-спорт».
- 23.00 «Салдаты. Новы прызыў». Серыял.
- 00.00 «Дэтактыўны гісторыя».

- aq**
- 06.55 «ЛАДная раніца».
- 07.55 Смачна з Барысам Бурдой.
- 08.20 Дэтактыўны серыял «Тэрмінова ў нумар!» (Расія).
- 09.10 У гэты дзень.
- 09.15 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 10.05 Серыял «Спадчынніца» (Мексіка).
- 10.55 Свая музыка.
- 11.20 Пасоўянне+.
- 11.50 Спорт-кард.
- 12.15 Кінараман «Цыган» (СССР), 3-я серыя.
- 13.40 Вострасюжэнты серыял «Канец свету» (Расія). 3-я серыя.
- 14.35 Мультсерыйны «Аладзін» (ЗША).
- 15.00 Пазакласная гадзіна.
- 15.15 «Касамолітэн». Відэаверсія.
- 16.05 Гадзіна суду з Паўлам Астахавым.
- 17.00 Смачна з Барысам Бурдой.
- 17.35 Серыял «Спадчынніца» (Мексіка).
- 18.35 Навіны культуры.
- 18.55 Гандбал. Чэмпіянат Беларусі. Дынаама (Мінск) - БГК ім. Мяшкова (Брэст). Прамая трансляцыя.
- 20.35 Кальханка.
- 20.50 Беларуская часіна.
- 21.50 Экспедыцыя.
- 21.55 «Іншыя». «Мёртвая завеса».
- 22.30 Псіхалагічна драма «Спадарожніца» (Італія).
- 00.25 «Проста праграма».

17 КРАСАВІКА, ПЯТНІЦА

- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00 Навіны.
 06.02 Прэс-агляд.
 06.05 Дзень спорту.
 06.15 «Добрый раніцы, Беларусь!».
 06.45 Зона X.
 07.05 Прэс-агляд.
 07.10 «Добрый раніцы, Беларусь!».
 07.30 Дзяловое жыццё.
 07.45 Зона X.
 08.10 «Добрый раніцы, Беларусь!».
 08.20 Гатуем разам.
 08.35 Сфера інтаресаў.
 09.05, 13.55 «Беларусь. Гісторыя Перамогі».
 09.10 Дэтактыўная меладрама «Монтэкрыста» (Расія).
 10.05 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).
 10.50 Меладраматычны серыял «Два бакі адной Ганні» (Украіна). 4-я серыя.
 11.40 «Ёўрафест. Дзень за днём».
 11.55 Дзяловое жыццё.
 12.10 Гульнявое шоў «Інтутыя».
 13.05 Камедыйны дэтактыўны серыял «Монк» (ЗША).
 14.05 Шпілька.
 14.30 Камедыйны серыял «Офіс» (ЗША).
 15.00 Навіны.
 15.15 Навіны рэгіёна.
 15.25 «Існасьць». Духоўная праграма.
 16.00 Навіны.
 16.05 Дэтактыўны серыял «Капкан» (Расія).
 16.50 Жаночае ток-шоў «Жыццё як жыццё». «Мой нелюбімы школы настаўнік».
 17.00 Навіны.
 18.00 Навіны.
 18.05 Меладраматычны серыял «Два бакі адной Ганні» (Украіна). 5-я серыя.
 19.00 Навіны.
 19.20 Навіны рэгіёна.
 19.30 «Зона X. Вінікі тыдня».
 19.55 Дэтактыўная меладрама «Монтэкрыста» (Расія).
 21.00 Панарама.
 21.50 Фантастычны серыял «Зорны крэйсер «Галактыка» (ЗША - Вялікабрытанія).
 23.40 Крымінальна-эратачны трэйлер «Спіс кантаクта» (ЗША).
 23.55 Навіны.
 01.35 Дзень спорту.

- 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Нашы навіны.
 06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
 09.05 «Рудая». Шматсерыйны фільм.
 10.05 «Казка аб цары Салтане».
 11.00 Нашы навіны.
 11.05 Навіны спорту.
 11.10 «Кантрольны закуп».
 11.40 «Ералаши».
 12.05 «Малахай+».
 13.00 Нашы навіны.
 13.05 Навіны спорту.
 13.10 «Зразумец. Прабачыць».
 13.45 «Модны прысуд».
 14.45 «Хачу ведацца».
 15.10 «Гарачы лёд». Шматсерыйны фільм.
 16.00 Нашы навіны.
 16.10 Навіны спорту.
 16.15 «Агонь кахання». Шматсерыйны фільм.
 17.15 «Хай кажуць» з Андрэем Малахавым.
 18.00 Нашы навіны.
 18.15 Навіны спорту.
 18.20 «Документальны дэтактыў».
 19.00 «Поле чудаў».
 20.00 Час.
 20.30 Нашы навіны.
 21.00 Навіны спорту.
 21.05 Прэм'ера АНТ: «Што? Дзе? Калі?» у Беларусі.
 22.20 «Ала Пугачова. Абранае».
 00.50 Фільм «Жанчына, якая спявае».
 02.20 Нашы навіны.
 02.35 Навіны спорту.

- 13.30 «24 гадзіны».
 13.50 «Добры дзень, доктар!».
 14.20 «Далёкія свякі».
 14.40 «Гадкае качаня». Моладзевы серыял.
 15.30 «Салдаты. Новы прызыў». Серыял.
 16.30 «24 гадзіны».
 16.50 «Асабісты інтарэс».
 17.20 «Міншчына».
 17.30 «Званая вячэр».
 18.30 «Сіла прыцягнення». Серыял.
 19.30 «24 гадзіны».
 20.00 «Сталічны падрабязнасці».
 20.10 «СТБ-спорт».
 20.15 «Добры вечар, малиня».
 20.35 Фільм «Нас двоє». Францыя, 2008 г.
 22.30 «24 гадзіны».
 22.55 «СТБ-спорт».
 23.00 «Гарачы лёд».
 23.25 «Відъзмо-невідъзмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.
 00.05 Фільм «Імянініца». ЗША-Вялікабрытанія, 2001 г.

- 07.00 Добраі раніцы, Расія!
 09.20 Тэлесерыял «Кармеліта».
 10.10 Тэлесерыял «Калі яе зусім не чакаеш», 2007 г.
 11.00 Весткі.
 11.25 Тэлесерыял «Трое супраць усіх».
 12.20 Фільм «Небяспечны ўзрост». 1981 г.
 13.50 Навіны - Беларусь.
 14.00 Весткі.
 14.20 «Кулагін і партнёры».
 14.45 «Цудоўныя князі». Документальны фільм.
 15.50 «Забіць імператара. Ангельскі след». Документальны фільм.
 16.50 Навіны - Беларусь.
 17.00 Весткі.
 17.25 «Гарадок». Дайджэст.
 17.55 Тэлесерыял «Лэздзі Бос», 2001 г.
 18.50 Навіны - Беларусь.
 19.00 Весткі.
 19.30 Прэм'ера. «Сны аб каханні». Юбілейны канцэрт Алы Пугачовай.
 22.30 Навіны - Беларусь.
 22.40 Фільм «Не стралайце ў белых лебедзяў». 1980 г.
 01.10 Заканчэнне эфіру.

- 02.45 «Надзвычайнае здарэнне. Расследаванне».
 21.05 Трылер «Вока».
 22.55 Прэм'ера. Фільм «Ружы для Эльзы».

 09.30 Снукер. Маастэрс у Вялікабрытаніі (Лондан). Фінал.
 11.30 Снукер. Адкрыты чэмпіянат Кітая (Пекін). Фінал.
 13.30 Футбол. Ліга чэмпіёна УЕФА. 1/4 фіналу. Матчы ў адказ.
 15.00 Вось дык так!!!
 15.15 Футбол. Ліга чэмпіёна УЕФА. 1/4 фіналу. Матчы ў адказ.
 16.15 Футбол. Еўрагалы.
 16.30 Футбол. Ліга чэмпіёна УЕФА. 1/4 фіналу. Матчы ў адказ.
 17.30 Снукер. Адкрыты чэмпіянат Уэльса (Ньюпорт, Вялікабрытанія). Фінал.
 19.00 Футбол. Еўрагалы. Часопіс.
 19.30 Тэніс. Турнір WTA у ЗША (Чарльстон). 1/8 фіналу.
 20.00 Тэніс. Турнір WTA у ЗША (Чарльстон). 1/4 фіналу.
 23.30 Армрестлінг. PAL/NAL.
 00.00 Футбол. Еўрагалы. Часопіс.
 00.30 Экстрэмальны спорт. Моладзевая зона.
 00.45 Футбол. Еўрагалы.
 01.00 Футбол. Кубак УЕФА. 1/4 фіналу. Матчы ў адказ.

 18.00 Аб'ектыў.
 18.10 Серыял «Кансультатыя ў ружовым садзе».
 19.00 Маю права.
 19.15 Дак. фільм «Невядомая Беларусь»: «Дорога да пекла. Атрутка». Беларусь, 2008 г.
 19.45 Праект «Будучыня».
 20.10 Рэпартэр.
 20.40 Кінастужка.
 21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
 21.15 Госць «Белсату».
 21.30 Маст. фільм «Корчак». польшча-Германія, 1990 г.
 23.25 «Містэрія Божае пакуты на Познанскай цытадлі». Польшча, 2007 г. Ч. 1.
 23.35 Серыял «На поўных абаротах».
 00.00 Аб'ектыў.

18 КРАСАВІКА, СУБОТА

- 06.10 Моладзевы серыял «Сэрца акіян» (Францыя).
 06.35 Брытва Окама.
 07.05 Існасьць.
 07.30 Дзень спорту.
 07.40 «Добрый раніцы, Беларусь!».
 08.30 Гатуем разам.
 08.45 Навіны.
 08.55 Чэмпіянат свету па аўтагонках «Формула-1». Гран-пры Кітая. Кваліфікацыя. Прамая трансляцыя.
 10.05 Здароўе.
 10.35 Шпілька.
 11.10 Ранішняя хвяля.
 11.45 OFF STAGE LIFE.
 12.00 Навіны.
 12.10 «Беларусь. Гісторыя Перамогі».
 12.15 Героіка-прыгоднікі фільм «Карона Расійскай імперыі, або Зноў няўлоўны» (СССР). 1-я серыя.
 13.35 Документальны фільм «Масфільм». Невядомая версія» (Расія).
 14.05 «Будні чэмпіёнаў».
 14.30 Відэафільм «Парніковы перыяд» цыклу «Асяроддзе пасялення».
 15.00 Навіны.
 15.10 Навіны рэгіёна.
 15.30 «Беларусь. Гісторыя Перамогі».
 15.35 Вакол планеты.
 16.20 «Зона X. Вінікі тыдня».
 16.40 Гульнявое шоў «Інтутыя».
 17.45 Відэафільм АТН «Мсціслаўскі шлях» цыклу «Зямля беларуская».
 18.00 Навіны.
 18.20 «Ваша лато».
 19.10 Латарэя «Пяцёрачка».
 19.20 Прэм'ера. Камедыя «Я ведаю, як стаць шчаслівым!» (Украіна).
 21.00 Панарама.
 21.40 Прэм'ера на канале. Меладраматычны мастацкі фільм «Знікненне» (Украіна).
 23.30 Святочнае богаслужэнне на Ўваскрасенне Хрыстова ў Мінскім Свята-Духавым кафедральным саборы. Прамая трансляцыя.

- 07.00 АНТ прадстаўляе: «Суботнія раніцы».
 08.00 Нашы навіны.
 09.00 Нашы навіны.
 09.05 «Шчаслівая разам». Камедыйны серыял.
 09.35 «Здароўе».
 10.20 «Смак».
 11.00 Прэм'ера. Позняе шчасце Вольгі Волкавай.
 12.00 Тэлэчасопіс «Саюз».
 12.30 «Кінаметры вайны». Вялікі фільм. Пераправа.
 13.00 «Пераправа». Мастацкі фільм.
 16.00 Нашы навіны.
 16.15 Навіны спорту.
 16.20 Вялікай палітыкі.
 16.50 Прэм'ера. Эдвард Радзінскі. «Напалеон. Жыццё і смерць». Фільм 3-і.
 17.50 АНТ прадстаўляе: «Адзін супраць усіх».
 18.45 Прэм'ера. «Ледніковы перыяд: Глабальнае паяцленне».
 20.30 Нашы навіны.
 21.00 Навіны спорту.
 21.05 «Ледніковы перыяд: Глабальнае паяцленне». Працяг.
 22.20 Драма «Кука». Расія, 2007.
 00.20 АНТ прадстаўляе: «Толькі для Вас...». Канцэрт.

- 15.30 «Ваенная таямніца».
 16.20 «Наша справа».
 16.30 «24 гадзіны».
 16.40 «Відъзмо-невідъзмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.
 17.20 «Мужчынскія гісторыі».
 18.10 «Top Gear. Руская версія».
 19.00 «Ля параднага пад'езду».
 19.30 «24 гадзіны».
 20.00 «СТБ-спорт».
 20.10 Фільм «Матч поінт». ЗША, 2005 г.
 22.30 СТБ прадстаўляе: «Сімфанічныя сустэрэны з Прэзідэнцкім аркестрам». А.Дворжак і Д.Шастаковіч.
 23.25 Фільм «Удалечыні ад яе». Канада, 2006 г.

- 07.40 Документальна-пазнавальны серыял «Сардэчна запрашаем у маю краіну» (Францыя).
 07.50 Серыял для дзяцей «Олівер Твіст» (Вялікабрытанія-ЗША). Заключны серыі.
 09.00 Свая кампанія.
 10.05 Таенімы густ.
 10.40 Жансавет.
 11.05 Жаночая ліга.
 11.40 Школа рамонту.
 12.40 Невытлумачальная, але факт.
 13.40 «Лабірынты: хаджэнні Варсанофія».
 14.10 «Запал па культуры». Ток-шоу.
 14.50 Касмаполітэн.
 15.50 Меладрама «Старая сяброўка» (Украіна).
 17.50 Футбол. Чэмпіянат Беларусі. «Дынама» (Мінск) - «Дынама» (Брэст). Прамая трансляцыя.
 22.15 Лірычнае рэтра-камедыя «Пакроўскія вароты» (СССР). 1-я і 2-я серыі.

- 07.00 Весткі.
 07.10 Фільм «Карусель», 1983 г.
 08.20 Мультфільмы.

- 08.45 «Мой срэбны шар».
 09.40 «Суботнік».
 10.25 «Ранішняя пошта».
 11.00 Весткі.
 11.10 Фільм «Ля самага сіняга мора». 1935 г.
 13.00 Дэтактыў «Вяртанне Турэцкага». Фільм 4 «Журавіны», серыя 1.
 14.00 Весткі.
 14.20 Фільм «Алмазная сцежка». 1979 г.
 19.00 Весткі ў суботу.
 19.40 «Суботні вечар».
 21.35 «Святыні хрысціянскага свету». Документальны фільм.
 22.00 «Вялікідзень Хрыстовы». Прамая трансляцыя Велікоднага богаслужэння з Храма Хрыста Выратавальніка.
 01.00 Заканчэнне эфіру.

- 07.40 Мультфільм.
 08.00 Сёння.
 08.20 «Казкі Бажэнава».
 08.45 Мультфільм.
 08.55 «Аглія».
 09.20 «Без рацэпту».
 10.00 Сёння.
 10.25 «Галоўная дарога».
 10.55 «Кульніарны падынанак».
 11.55 «Кватэрнае пытанненне».
 13.00 Сёння.
 13.25 Рамантычная камедыя «Піцер FM».
 15.00 Сыходжанне Прасвяднага Агню. Трансляцыя з Іерусаліма.
 16.00 Сёння.
 16.25 «Жаночы погляд».
 17.05 Дэтактыўны серыял «Закон і парадак. Аддзел оператаруўных расследаванняў».
 19.00 Сёння.
 19.30 Меладрама «Р.С. Я какаю цябе».
 21.55 Меладрама «Караблейныя навіны».
 23.50 Іранічнае камедыя «Зламаныя кветкі».

- 09.30 Футбол. Еўрагалы. Часопіс.
 09.40 «Свабода».
 18.40 Дак. фільм «Невядомая Беларусь»: «Напраменяваныя хлуснёй». Беларусь, 2007 г.
 19.10 На колах.
 19.40 Наша сцэна: канцэрт гурта «Троіца». Ч. 1.
 20.10 Документальны фільм «Паэма веры». Беларусь, 2007 г.
 20.35 Кухня.
 21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
 21.10 Еўропа сέння.
 21.40 Дак. фільм «Як пошуг маланкі».

19 КРАСАВІКА, НЯДЗЕЛЯ

06.45 Прыводнікі серыял «У пошуках капітана Гранта» (СССР).

07.55 Альманах вандравання.

08.20 Слова Мітрапаліта Філарэта на свята Ўваскресення Хрыстова.

08.30 Існаць.

09.00, 12.00, 15.00 Навіны.

09.05 «Бурафаст. Дзень за днём».

09.20, 12.10 «Беларусь. Гісторыя Перамогі».

09.25 Арсенал.

09.55 Чэмпіянат свету па аўтагонках «Формула-1». Гран-пры Кітая. Гонка. Прамая трансляцыя.

12.15 Культурная людзі.

12.50 У свеце матораў.

13.25 Героіка-прыводнікі фільм «Карона Расійскай імперыі, або Зноў няўлоўныя» (СССР). 2-я серыя.

15.10 Навіны рэгіёна.

15.30 Nota Bene.

16.00 КВ3. Кубак Еўралігі.

17.55 Суперлато.

18.55 «Зорныя танцы».

20.35 «Спортлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.

21.00 «Панарама тыхдня».

22.10 «Відэафільм АНТ «Зямля беларуская»: за кардрам».

22.35 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. Відэачасопіс.

23.05 Меладрама «Падмаскоўная элегія» (Расія). 1-я і 2-я серыі.

07.00 АНТ прадстаўляе: «Нядзельная раніца».

08.00, 09.00 Нашы навіны.

09.05 Нядзельная пропаведзь.

09.20 «Шчаслівя разам». Камедыйны серыял.

09.50 «Шалапутныя нататкі».

10.10 Пакуль усе дома.

11.00 Фазэнда.

11.35 «Разумніцы і разумнікі».

12.20 АНТ прадстаўляе: «Ранішня пошта».

13.05 «Зваротны адлік». «Армія Краёва. Свае і чуже».

13.35 Камедыя «Тroe ў лодцы, не лічачы сабакі».

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 «Гісторыя аднаго чуду».

16.50 Фільм «Прынцы паветра». ЗША, 2006 год.

18.25 Прэм'ера АНТ: «Песні майі краіны».

20.00 Контуры.

21.05 АНТ прадстаўляе: «Дыханне планеты».

21.40 Меладрама «Тыгр і снегапад». Італія, 2005 год.

23.45 «Што? Дзе? Калі?».

06.55 «Праверана на сабе».

07.40 «Вовачка - 4». Камедыяны серыял.

08.05 Фільм «Нас двое». Францыя, 2008 г.

09.30 «Добры дзень, доктар!».

10.00 «Святыні Беларусі».

10.55 «Вялікі снданак».

11.30 «Каханне Маё». Камедыяны серыял.

12.30 «Аўтапанарама».

13.00 Фільм «Калі ты мянэ чуеш». Расія, 2007 г.

14.40 «Дараагая перадача».

15.00 «Культурнае жыццё».

15.30 «Прыватны гісторыі».

16.30 «24 гадзіны».

16.50 Уваскрэсенне класікі. Дыялогі аб музыцы.

18.00 «Фантастычная гісторыя».

19.00 «Аўтапанарама».

19.30 «Тыдзень». Інфармацыйна-аналі-

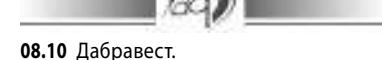
тычная праграма.

20.30 Фільм «Слушаючы цішыню». Расія, 2007 г.

22.20 «Спартыўны тыдзень».

22.40 «Професійны бокс».

23.25 «Агенцтва «Залатая куля». Серыял.

08.10 Дабравест.

08.40 Мір вашай хаце.

08.50 Бухта капітанаў.

09.30 Наша пісёрчака.

10.00 Мультфільм.

10.20 Фантастычны серыял «Прыгоды Электроніка» (СССР).

11.30 Медычныя таемніцы.

12.10 Сезон поспеху.

12.50 Пасоўванне +.

13.35 Слова пісменніка.

13.50 Дэтэктыўны серыял «Прыгоды Шэрлака Холмса і доктара Ватсаны».

Фільм «Скарбы Агры» (СССР). 1-я і 2-я серыі.

16.35 Камедыйны серыял «Дурнушка Бэці» (ЗША).

18.15 Прэм'ера. Сямейная меладрама «Крылы анёла» (Украіна). 1-я і 2-я серыі.

20.25 Тэлебарометр.

20.45 «Правы чалавека».

21.00 Экспедыцыя.

21.30 Іранічная меладрама «3 каханнем, Ліля» (Расія).

23.30 Свая музыка.

00.00 Пасоўванне +.

07.00 «Здабытак рэспублікі».

07.15 Шматсерыйны фільм «Міхайла Ламаносаў». «Брама вучонасці». 1986 г.

10.00 «Смеханарама» Яўгенія Петрасяна.

19.00 «Здабытак рэспублікі».

20.00 «Здабытак рэспублікі».

20.25 «Рускія ня здаюцца!».

22.15 Вострасюжэтная сацыяльная драма «Алігарх».

01.00 «Футбольная нача».

11.00 Весткі.

11.10 «Сам сабе рэжысёр».

12.00 «Як стаць шчаслівым». Документальны фільм.

13.00 Дэтэктыў «Вяртанне Турэцкага».

Фільм 4 «Журавіны», серыя 2.

14.00 Весткі.

14.20 Фільм «Верыш, не верыш». 1971 г.

15.50 Прэм'ера. «Танцы з Зоркамі». Сезон-2009.

18.25 «Сумленны дэтэктыў».

19.00 Весткі тыдня.

20.05 «Спецыяльныя карэспандэнты».

20.25 КВЗ. Першая ліга. 1/8 Фіналу.

22.15 Фільм «Востраў». 2006 г.

00.55 Заканчэнне эфіру.

07.30 Мультфільм.

08.00 Сёння.

08.15 «Дзікі свет».

08.45 «Іх норавы».

09.20 «Амо дома!».

10.00 Сёння.

10.25 Выратавальнікі.

10.55 «Професія-рэпарцёр».

11.25 «Авіятары».

12.00 «Дачны адказ».

13.00 Сёння.

13.25 «Крамлёўская пахаванні».

14.10 Фантастычныя прыгоды «Бібліятэкар-2. Вяртанне ў капальні цара Саламона».

16.00 Сёння.

16.25 «Барацьба за ўласнасць».

17.00 Дэтэктыўны серыял «Закон і парадак. Злачыны намер».

19.00 «Сёння. Вініковая праграма».

19.50 Прэм'ера. «Ала Пугачова: Прызнанні жанчыны, якая спявает».

21.

ЦІКАВА

ТАЙНА ТРЭЦЯЙ СТАЛІЦЫ

Іван БІЧ

Вялікі інфармацыйны рэзананс, нефармальнае спаборніцтва паміж буйнымі гарадамі, парад мясцовага патрыятызу, шавіністычныя настроі супраць татар, цікаўасць да гісторыі, выбух жартаў і шмат чаго яшчэ выклікала ў Расіі рашэнне прызнаць Казань трэцяй сталіцай дзяржавы. Прапануем вашай увазе падборку каментараў з расійскіх блогаў на гэтую тэму.

— Куршавэль, папулярны сярод алігархаў курорт, — наша сапраўдная трэцяя сталіца.

— Сталіцы Расіі: Ноўгарад (862–881), Кіеў (881–1151), Уладзімір (1157–1328), Масква (1328–1712), Санкт-Пецярбург (1712–1728), Масква (1728–1730), Санкт-Пецярбург/Петраград (1730–1918), Масква (з 1918). Дзе ў гэтым шэрагу Казань, каб быць трэцяй сталіцай? На якой падставе? Дэмографія? У такім выпадку Новасібірск, Ніжні Ноўгарад, Екацерынбург. Гісторыя? У такім выпадку Уладзімір, Ноўгарад. Узворенъ развіцця? Тады Екацерынбург або Сочы. Чаму Казань?

— Улады Казані зарэгістравалі за сабой таварны знак «Казань — трэцяя сталіца Расіі». Я жыву ў Піцеры, і заўсёды смяюся, калі нашы ўлады насаджаюць «культурную сталіцу». Намаганне давесці, што мы не лыкам шытвы, — гэта і ёсць асаблівасць правінцыялаў. Слова «культура» — не толькі Марыінскі тэатр з балетам, які наперадзе планеты ўсёй. Мне сорамна, калі ўсе вуліцы пакрытыя вялікімі дзіркамі, большымі, чым магла зрабіць авіяцыянальная бомба, каналы засыпаныя банкамі і пляшкамі, а скверы — сабачымі мінамі. Разумееш, што выключнае єўрапейскі тант і адкуцыя прымушаюць замежнікаў задраць вочы да шпілю Адміралтейства і пакокаць языком: «Ах, якая архітэктура!» Трэба аддаць належнае казанцам: яны ўсіх пераплюнулі, зарэгістраваўшы свой пафас.

Даведка:

У 2007 годзе камітэтам эканамічнага развіцця Казані ў Федэральну службу абароны інтэлектуальнай маёрасці, патэнту і таварных знакаў («Роспатент») была пададзена заяўка на регістрацыю таварнага знаку «Трэцяя сталіца Расіі». На мінулым тыдні яна была задаволеная.

Гэтаму раешнню папярэднічала вайна Казані і Ніжняга Ноўгараду за «бронзу». Два гады таму віцэ-губернатар Ніжагародскай вобласці пагражала Казані іскам за самавольнае прысвоенне назвы «Трэцяя сталіца Расіі». Яна пабачыла такі надпіс падчас адной з выстаў у Берліне. Казанцы ў адказ заявілі, што «трэцяй сталіцай» іх горад называў не хто іншы, як сам Уладзімір Пуцін, які прымай удзел у святкаванні тысячагоддзя сталіцы Татарстану. Тады адміністрацыя Ніжняга Ноўгарада кінулася ў «Роспатент», аднак казанцы іх апярэдзілі.

Казань — аднін з самых буйных гарадоў Расійскай Федэрэцыі. Горад мае тысячагодовую гісторыю. Займае трэцяе месца ў Расіі па памерах інвестицый у асноўны капітал. Летась Казань атрымала права на правядзенне ў 2013 годзе Сусветнай летній універсіяды.

— Чаму не Омск? Дарэчы, Омск у часы грамадзянскай вайны быў сталіцай дырэкторы Калчака і быў прызнаны сталіцай Расіі шэрагам єўрапейскіх дзяржаў.

— Мяркую, што ўсе гарады пасля Масквы павінны быць перайменаваны ў сталіцы Расіі з улікам колькасці насельніцтва, прыкладна так: «Ржэў — 328-я сталіца Расіі». Таксама прапаную ўвесці закон пра адказнасць за «адмаўленне сталічнасці» кожнага горада ў Расіі.

— Да якай трэцяя сталіца Расіі — Казань?! Няўжо яны дурнія? Трэцяя сталіца — Свярдлоўск.

— Назваліся б лепш першай сталіцай Казанскага ханства — куды больш арыстакратычнасці.

— Сталіца Татарстану замарочылася і зарэгістравала патэнт на назыву «Трэцяя сталіца Расіі». Аднака нашай эпохі — назыву цяпер можа проста набыць і пасля скакаць ад радасці. Ура! Усіх надурылі!

— Ва ўсіх крутых краінах таксама па некалькі сталіц. Філіпіны — Маніла і Кесон, Малайзія — Куалі і Лумпур, Балівія — Ла-Пас і Сукрэ, Нідэрланды — Гаага і Амстэрдам. Але мы аказаліся круцей: у нас тры сталіцы!

— Я, натуральна, рада за Казань, аднак што зменіцца пасля таго, як горад атрымае гэты тытул? Уздымуцца эканамічныя паказчыкі? Наадварот, Екацерынбург, Самара, Ніжні Ноўгарад і Новасібірск дружна пакрыўдзіліся на сталіцы Татарстану.

— Мага адназначна сказаць, што нічога ні самой Казані, ні яе жыхарам не свеціць. Гэта так жа смешна, як называць нашу краі-

ну дэмакратычнай і казаць, што мы жывём па прынцыпах грамадзянской супольнасці, называць насельніцтва єўрапейцамі.

— Федэральная служба па інтэлектуальнай маёрасці, патэнтах і таварных знаках трэба рабіць справа здачу перад урадам, атрымаць «бабло», злятаць у Куршавель. А пасля адпачынку зноў падумаць ужо пра чаўрёту сталіцу.

— Дзённая навіна. Горад, у якім дзесяць гадоў на афіцыйным узору змагаюцца з рускім духам (і траба прызнаць, змагаюча паспехова), цяпер прызнаны трэцій сталіцай дзяржавы. Не разумею, шчыра кажучы. Магчыма, гэта нейкі стратэгічны ход, які павінен захавацца Казань і ўвесь рэгіён у складзе Расіі. Маю надзею, што пасля такога раешння паўзучая татарызацыя шматнацыйнага гораду прыпыніцца. З іншага боку — не факт. Сталічны комплекс казанскіх уладаў становіща відавочным, калі паглядзець або паслухаеть мясцовую навіну: «надвор’е ў сталіцы», «у сталіцу з візітам», «сталічныя ўлады». Цяпер можна выдаваць у эфіры падобныя нумары.

— Дарэчы, сярод праектаў Івана Грэзлага сапраўды была ідэя пераносу сталіцы спачатку ў Волагду, а потым далей на ўсход — у Казань.

— У 1612 годзе пры польскай акупацыі Масквы ў Смутны час фактычнай сталіцай быў Яраслаўль, дзе быў створаны часовы ўрад (Савет усёй зямлі).

— На што толькі ў нашай дзяржаве гроши не марнуюць. Лепш давалі б квоты дзецям на анкалагічнае лячэнне.

▼ ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЕСА ПРА БЕЛАРУСЬ

У адрозненні ад Расіі, якая мае 385 мільярдаў долараў у грашовых рэзервах, Беларусь адчайна намагаецца пазбегнуць банкруцтва, хаця з 2000 года тэмпры росту яе гаспадаркі стабільна складалі ў сярэднім восем працэнтаў. У краіны засталося чатыры месяцы, каб дастаць дадатковыя гроши на Захадзе або атрымаць фінансаванне з Масквы... Беларусь важная для Расіі з-за свайго геапалітычнага становішча, і таму ёй будзе цяжка супрацьстаяць расійскаму ціску, — адзначае амерыканская кампанія па аналізу рызык Stratfor. Расійская фінансавая дапамога вельмі важная для эканомікі Беларусі, якая знаходзіцца ў ізоляцыі, каб адмовіцца ад яе ва ўмовах эканамічнага крызісу. Такую ацэнку група Stratfor прапанавала сваім кліентам у мінулым месяцы.

«YZLE» (Расія)

Што б ні рабілі беларускія палітыкі, якія налагаюцца зберагчы сваю ўладу і пры гэтым заставацца добрымі для ўсіх — як кожуць, і рыбку з'есці і яшчэ кудысці сесці, — перспектывы стварэння Саюзной дзяржавы ўсё роўна застаецца. Ніхто і нішто не зможа перашкодзіць стварэнню гэтага саюза. Расія ў любым выпадку павінна абараніць свае інтарэсы, аднак пры гэтым намагацца шукаць кампроміс. Галоўнае тут — не пароць гарачку і сходзіць з агульнанацыйнага інтарэса.

«Trelili.ru» (Расія)

З нешчінія запазычанасці Беларусі растуць

іх абслугоўванне можа каштаваць 6 мільярдаў долараў. На фоне глыбокага адмоўнага зневенгандлёвага сальда (рост у студзені — лютым у параўнанні з мінулым годам да 1 мільярда долараў) і падзення экспарту на 50 працэнтаў, рост памераў запазычанасці можа каштаваць Беларусі незалежнасці, у першую чаргу фінансавай.

«Независимая газета» (Расія)

Нават калі расійскі бок падчас перамоваў здоле прывязаць крэдыт для Беларусі да нейкіх палітычных патрабаванняў, не відавочна, што гэта можна лічыць поспехам. Наконт раешння па прызнанні Абхазіі і Паўднёвой Асесіі Аляксандар Лукашэнка можа цягнуць да тых часоў, калі ўжо будуць

існаваць нейкія перспектывы паляпшэння адносін з Еўрасаюзам. Акрамя таго, аднойчы абмняншы прызнанне на крэдыт, Масква наўрад ці зможа дабіцца, каб нехта яшчэ прызнаў Абхазію і Паўднёвую Асесію бясплатна.

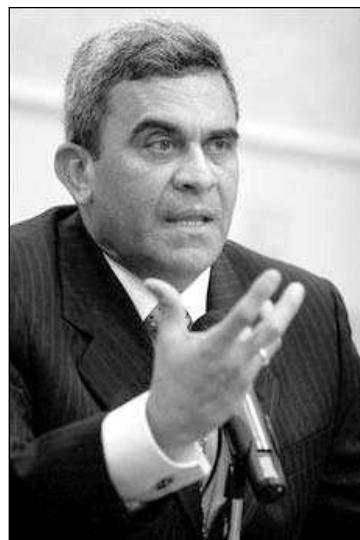
«Эксперт» (Украіна)

Беларусь, якой кіруе Аляксандар Лукашэнка, служыцца Расіі буферам на єўрапейскім наручнку і маршрутам транзіту газу на Захад. У мінулым годзе яна дабілася атрымання крэдыту ў 15 мільярдаў долараў, пагадзіўшыся працдаць «Газпрому» частку сваёй трубаправоднай сістэмы і стварыць разам з Расіяй сістэму супрацьракетнай абароны.

«Financial Times» (Вялікабрытанія)

ЗАМЕЖЖА

▼ МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

ВЕНЕСУЭЛА. АРЫШТАВАНЫ БЫЛЫ МІНІСТР

Судовыя органы краіны нечакана пачалі юрыдычны пераслед лідэр апазіцыі. У мінулы чацвер у сваім дому агентам вайсковой паліцыі быў арыштаваны Рауль Бадуэль, былы міністр абароны. Праз некалькі гадзін старшыня вайсковой прокуратуры прызнаў, што Бадуэль знаходзіцца за кратамі. Ён таксама палябіцай, што на працягу 30 дзён яму будзе прад'ялена абвінавачанне. Бадуэль ужо быў у турме ў мінульым годзе. Каб выйсці на волю, яму давялося заплаціць залог у памеры 10 мільёнаў еўра. Да 2007 года Бадуэль аддана служыў Чавесу. Больш таго, менавіта дзякуючы яму падчас путчу 2002 года Уга застаўся пры ўладзе. Аднак пасля таго, як Чавес захадеў пераабірацца на пасаду презідэнта неабежаваную колькасць разоў, іх адносіны сапсаваліся. Пасля сыходу ў апазіцыю Бадуэль спрабаваў стварыць сабе імідж лідера «новай апазіцыі», якая выступае супраць Чавеса і адначасова супраць дэмакратаў, якіх падтымлівае ЗША.

На матэрыялах «El País» (Іспанія)

ГЕРМАНІЯ. БУНТ МАЛАДЫХ ЛІБЕРАЛАЎ

Скандал у асяроддзі моладзевай арганізацыі Партыі вольных дэмакратоў (FDP) — самай буйной ліберальнай партыі ФРГ. Нечакана яе лідэры Рослер і Лінднер запатрабавалі, каб у будучай праграме партыі фігуравалі такія левыя слова, як «салідарнасць», «справядлівасць» і нават «сацыяльная справядлівасць». Фронда моладзі (адзін з ініцыятараў лічыцца галоўным кандыдатам на пасаду старшыні) выклікала шок у старэйшай генерацыі партыі і яе старшыні Гвіда Вестэрвеле. Апошні з пачатку цяперашняга крыйзісу займаў паслядоўную ліберальную пазіцыю: выступаў супраць таго, каб канцэрн Opel, які знаходзіцца на парозе банкруцтва, атрымаў дзяржаўную дапамогу, не прыняў ідэю кантролю дзяржавы над прыватнымі банкамі і назваў «грэхам» адказ ад прынцыпаў свободнага рынку. Эксперты лічаць, што левыя забароны маладых лібералаў выкліканы модай нямецкай моладзі на Барака Абаму. Апошні, як вядома, выступае за большы кантроль дзяржавы над эканомікай.

На матэрыялах «Tageszeitung» (Германія)

ФРАНЦЫЯ. САРКАЗІ ПАПЛАЦІУСЯ ЗА ТОЕ, ШТО НЕ ЛЮБІЦЬ КЛАСІКУ

Цікавую падставу для атакі на Нікаля Сарказі, ліберальнага презідента Францыі, знайшлі ягоныя апаненты. Яны крытыкуюць яго за тое, што той не любіць пісьменніцу XVII стагоддзя. Мова пра графіню Мары Мадлен дэ Лафает, фрэйліну Ганны Аўстрыйскай, якая актыўна ўдзельнічала ў жыцці літаратурных салонаў і нават напісала чатыры раманы. У гісторыі літаратуры застаўся, праўда, толькі адзін з іх — «Прынцэса Клеўскую», псіхалагічная проза пра няўдалае каханне аднаго герцага да прынцэсы. Твор дэ Лафает павінен ведаць кожны кандыдат на пасаду французскага чыноўніка (такія ўмовы). Сарказі тэст прайшоў, аднак трэх гады таму някі прызнаўся, што не любіць «Прынцэса Клеўскую». У кантэксце праектаў Сарказі пачаць рэформу сістэмы адукацыі, каб зрабіць стаўку на прыкладныя наўку, туго заяву на днях згадала брытанская газета «Guardian». Французы — прыхільнікі захавання гуманітарных факультэтаў, учапліўся за гэту. Цяпер на вуліцах Францыі можна пабачыць шмат людзей са значкамі «Мне падабаецца «Прынцэса Клеўскую». Адно з выданняў, скарыстаўшыся момантам, тэрмінова выдала книгу дэ Лафает накладам 2000 экземпляраў, які быў прададзены за два дні.

На матэрыялах «Тиждень» (Украіна)

► З НАГОДЫ

НОВАЯ АПАЗІЦІЯ МАЛДОВЫ

Алег НОВІКАЎ

**Палітычны крыйзіс у Малдове
акрамя ўсяго значыць
яшчэ і змену дэкарацый
мясцовай палітыкі. Прыйшлі¹
новыя палітыкі, стварылася
новая апазіцыя. Найбольш
аўтарытэтны сярод
прадстаўнікоў новай хвалі
— Дорын Кіртоакэ.**

Традыцыйна апазіцыю кіруючай ужо шэсць гадоў Партыі камуністы ўладзіміра Вароніна ўзначальвала Хрысціянска-Дэмакратычная Народная Партия (непасрэдны пераемнік Народнага фронту).

Калі згадваеш пра малдаўскіх хрысціянскіх дэмакратоў, адрэзу прыходзіць на памяць імя Юрыя Рошка. Рошка — Зянон Пазняк малдаўскай палітыкі. Ніхто больш так катэгарычна не патрабуе аўяднання Малдовы з Румыніяй і развязання прыднястроўскага канфлікту любымі сродкамі.

Юрый Рошка супрацьдуе цудоўны аратар і харызматычная асона. Між тым, калі паглядзець на электаральную дынаміку, то рэйтынг падтрымкі хрысціянскіх дэмакратоў на працягу апошніх дзесяці гадоў стабільна падаў. Цяжка сказаць, чым закончыцца цяперашняя гісторыя з падлікам галасоў, аднак апытанні, якія быўлі праведзеныя напярэдадні выбараў, сведчылі — партыя Рошка ўвогуле можа не трапіць у парламент. Сітуацыя яшчэ больш непрыемная, калі ўзгадаць, што хрысціянскія дэмакраты маюць сталую матэрыяльную базу: іхнія выданні «Taravі» і «Flux» фінансуюцца румынскім урадам.

Стайку ў выбарчай кампаніі камуністы робяць на расійскіх фактар. Звычайна, калі падступаюць выбары, Варонін актыўнізуе контакты з Москвой

Называеща шмат прычынаў эрозіі лагеру хрысціянскіх дэмакратоў. Згадаем хача б такі факт, як архаічная нацыяналістычныя рыторыка (Рошка захапляеца часамі дыктатуры Антанеску), што слаба пасуе єўрапейскім настроем пакалення інтэрнэту і мабільных телефононаў.

Так ці інакшы, на працягу апошніх гадоў у Малдове назіраўся працэс перазагрузкі на правым флангу. З'явіліся новыя арганізацыі кшталту «Еўрапейскай акцыі» і новыя лідэры. Калі меркаваць па асвябленню падзеяў у СМИ, фрагментам новай хвалі малдаўскіх апазіцыянераў будзе Дорын Кіртоакэ.

Дорын Кіртоакэ нарадзіўся ў 1978 годзе ў Кішынёве. Закончыў юрыдычны факультэт Бухарэскага ўніверсітэта. Праходзіў стажыроўку ў ЗША. Цікава, што пасля заканчэння вучобы на юрфаку пайшоў працаўцаў ў забаўляльны біз-

нес. У 2001–2002 гадах вёў праграму «Surprise» на адным румынскім канале. Пасля займаўся рэалізацыяй праграм Хельсінскага камітэта па правах чалавека ў галіне свабоды прэсы і выбараў.

Паралельна Дорын пачаў спрабаваць сябе ў палітыцы. Яго дзядзьзька — старшыня Партыі рэформаў (з 2005 года Ліберальная партыя). Думаецца, не без яго дапамогі Дорын у 2005-м становішча на меснікам старшыні партыі.

Яго першай акцыяй стала кампанія супраць рускамоўнай зношніяй рэкламы і радыёстанцыі, якія не выконвалі квоту на прысутнасць у эфіры румынскай мовы. Па малдаўскіх законах, такая квота складае 60 працэнтаў. Кампанія закончылася частковым поспехам. Рэкламу на рускай мове прыбраўлі, а вось радыё пакінулі ў спакоі.

У ліпені 2005-га Дорын спрабуе сябе на выбарах прымара (мэра) Кішынёва і атрымлівае 7 працэнтаў (трэцяе месца). З-за адсутнасці яўкі прызначаюца паўторныя выбары. На гэты раз кандыдат ад лібералаў апынуўся на другім месцы (25 працэнтаў), аднак у другім туры прайграў. Праз два гады Дорын зноў спрабуе сябе

правядзенне справядлівых конкурсau пры працаўладкаванні, пашырэнне прысутнасці моладзі ва ўладных структурах.

У пачатку 2008 года мэр стаў удзельнікам скандалу: Toyota Camry, за рулём якой сядзеў гардзік галава, урэзалаася ў іншы аўтамабіль. Машыну Кіртоакэ развярнула і ўдарыла аб яшчэ адну машину. Прыйшынай аварыі стаў менавіта мэр: ён праігнараваў знак, які патрабаваў ад яго саступіць дарогу.

Зараз яшчэ рана падводзіць вынік дзейнасці Кіртоакэ на пасадзе мэра Кішынёва, аднак сітуацыя ў краіне, якая склалася напярэдадні прызначаных на 5 красавіка выбараў у парламент, дазваляла лібералам спадзявацца хаця ён на адносны поспех.

За шэсць гадоў спрайгі кіравання камуністы дасталі шмат каго. Іхнія штампы і спрадвечныя пошуки ворагаў не могуць кампенсаваць відавочныя памылкі: расійскі рынак згублены, нават ва Украіне пачалася палеміка на конт увядзення віз для грамадзян Малдовы, замарожаны канфлікт у Прыднястроўі, каруція, стабільна высокі ўзровень міграцыі і г.д.

Стаўку ў выбарчай кампаніі камуністы робяць на расійскіх фактар. Звычайна, калі падступаюць выбары, Варонін актыўнізуе контакты з Москвой і перацягае на свой бок рускамоўнае насельніцтва — тых, хто насталыгне па добрых савецкіх часах. Па той жа схеме працавалі і ў гэтым годзе. У Кішынёў прыехаў дырэктар расійскага МЗС Лайроў і ўзровень міграцыі і г.д.

Кур'ёзам выбарчай кампаніі кампартыі можна лічыць ролік з удзелам вядомага расійскага артыста Хазанава. Хазанаў, загрыміраваны пад сярэднявечнага князя Стэфана Вялікага, заклікаў галасаваць за камуністу. Феадал агітуе за камуністу — лепшага прыкладу крыйзісу жанру цяжка прыдумаць.

Нягледзячы на такія правалы камуністу, эксперты казалі, што далейшы лёс лібералаў будзе ў шмат чым залежаць ад умения Кіртоакэ і ягонага дзядзькі знойдзіці кампраміс з прадстаўнікамі нацыянальных меншасцяў (22 працэнта грамадзян Малдовы — украінцы, яўрэі, цыгане, рускія, белгарды).

Лібералы выступаюць за ўваход Малдовы ў Еўрасаюз, інтэграцію з Румыніяй, спрашчэнне атрымання карты румына, выхад Малдовы са складу СНД, уступленне ў НАТО.

Такое наўрад ці спадабаецца старым людзям і рускамоўным молдаванам, аднак, як прадзманістравалі апошнія падзеі, лібералы карыстаюцца падтрымкай значайнай часткай моладзі. Нават калі электаральна база лібералаў амбажуеца толькі сацыяльнай групай, можна лічыць, што Дорын Кіртоакэ забраніраваў сябе месца ў вышэйшым дывізіёне малдаўскіх палітыкі.

► ЭКСПЕРИМЕНТ

УЛАСНЫЯ ГРОШЫ ЯК ВЫЙСЦЕ З КРЫЗІСУ

Не хапае з-за крызісу
беларускіх рублёў,
долараў і ёура? Завядзіце
свае уласныя гроши.
Закранутыя фінансавым
крызісам і, адпаведна,
дэфіцитам грошай ЗША
перажываюць сапраўдную
моду на лакальную валюту.
Тэндэнцыя, як піша
прэса, відавочная. Самая
вялікая сетка дзеянічае ў
штаце Масачусетс. Тут ужо
надрукавалі 2,3 мільёна bonaў.

Янкі не прыдумлялі веласіпед. Ідэя мясцовых валютаў як сродку барацьбы з крызісам была ўпершыню выкарыстана ў часы крызісу 1929–1933 годаў. Дарэчы, у канадскай правінцыі Альберта на хвалі поспеху сістэмы лакальныя валюты ў тых часах нават узімкала масавая база пад асобную партыю — Партыя сацыяльнага крэдыта. Цяжка паверыць, аднак яе кандыдат перамог у 1936-м на выбарах губернатара.

Часам эксперыменты з лакальнай валютай мелі даволі цікавыя формы. У 70–80-я гады ХІХ стагоддзя ў Сан-Францыска жыў нехта Нортан, хворы на галаву ба-гацей, які аднойчы абвясціў сябе імператарам Злучаных Штатаў і пратэктарам Мексікі. Нортан нават асобным указам распушціў кангрэс ЗША і акрамя ўсяго пачаў друкаваць свае гроши. Паколькі нортанскія гроши можна было абмяняць на звычайнія долары, іх ахвотна прымалі. Дзіўным чынам мадэль спрацавала: паперкі сталі паралельной валютай

Паколькі нортанскія гроши можна было абмяняць на звычайнія долары, іх ахвотна прымалі. Дзіўным чынам мадэль спрацавала: паперкі сталі паралельной валютай

пагроза краху нацыянальнай валютнай сістэмы. Вёрглю за-баранілі працягваць друкаваць уласныя гроши.

Тым не менш на гэты час горад паспелі наведаць шмат экана-містаў, якія дэталёва вывучылі плюсы і мінусы эксперыменту.

Вось галоўныя вынікі іх студыі:

1. Лакальная валюта можа рабіць абарот хутчэй, чым нацыянальная. Пры ўсім даверы да мясцовых валютаў, грамадзяне разумеюць, што гэта толькі эксперымент, і таму намагаюцца як мага хутчэй набыць нейкі тавар, а не пакінць боны пра запас.
2. Лакальная валюта дазваляе камуну выкарыстоўваць вольныя працоўныя рэсурсы, эфектыўна змагацца з беспрацоўём і, як следства, быць стымулятарам росту попыту.
3. Паколькі мясцовая валюта выкарыстоўваецца толькі ў межах камуны, яна актыўней дзеяніць лакальных прадпрыемстваў і службаў сервісу. Напрыклад, муніцыпалітэт пачынае будаваць мост. Усе заробкі працоўным ён плаціць у лакальнай валюце. На тутэйшыя гроши набываюцца і будаўнічыя матэрыялы. Значыць, у лакальнай валютнай зоне ўзнікае попыт на тых матэрыялах, і нехта іх хутка выпускае.

Эксперыменты з лакальнай валютай працягваліся і пасля заканчэння вялікай дэпрэсіі. Напрыклад, у некаторых гарадах былой ГДР з канца 90-х існуе свая валюта. Маштабная практика мясцовых валютаў мела месца ў Аргенціне пасля крызісу 2002 года.

Падзеі ў Вёргле выклікалі значную цікавасць з боку іншых гарадоў — ахвяраў крызісу. Іх мэртві таксама пачалі ўводзіць мясцовыя гроши. Прыйшлося ўмешацца чыноўнікамі Цэнтральнага банку: фактычна з-за моды на мясцовыя валюты ўзнікала

асабліва лакальная гроши сталі папулярнымі з узімненнем экалагічнага руху, прарокі якога лічаць, што сапраўднае экалагічнае сумленне можа мець месца выключна на лакальным узроўні, калі ты адчуваеш, што твае ўчынкі могуць непасрэдна паўплываць на стан наваколля. Эколагі выдумалі цэлу тэорыю зялёнага валютнага рэгулявання. Іх прываблівае той момант, што кіраўнік камунальной службы, які адказвае за выдачу крэдытуў у лакальнай валюце, аўраеца сябрамі грамады, і, у адрозненні ад анатімнага і карумпаванага дырэктара нейкага банку, будзе глядзець у очы людзям. Праўда, іншыя эколагі кажуць, што мадэль лакальных камунаў прыводзіць да ізоляцыі і неразумення глабальных проблем. Пасправуй растлумачыць, што такое глабальнае пачыпленне.

Што да прыхільнікаў класічнай банкаўскай валютнай сістэмы, то яны крытыкуюць ідею лакальных валютаў за яе лакальнасць. Мадэль лакальнага крэдытаўвання не дазваляе реалізоўваць навуковыя праекты, распрацоўку новых тэхналогій, развіваць сучасную медыцыну.

Цяжка сказаць, што мы атрымаем у выніку цяперашняга бума лакальных валютаў. У любым выпадку, чытаючы заходнюю палеміку наконт лакальных валютаў, узімае дурная думка: сістэма лакальной валюты даўно ўжо створаная ў Беларусі. Як вядома, у шматлікіх вёсках беларускай правінцыі дасюль паслугі можна аплаціць пляшкі самагону.

▼ ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

ФРАНК-ВАЛЬТЕР
ШТАЙНМАЕР

Лідер нямецкіх сацыял-дэмакратамі пісьменнік зрабіў рэкламу сацыял-дэмакратам, параўнанія цяперашнімі станамі з сітуацыяй канца 60-х гадоў. Тады, як і сёня, у краіне правіла вялікая кааліцыя сацыял-дэмакратуў і хрысціянскіх дэмакратуў, аднак на чарговых выбарах перамогу святкавалі ружовыя. Параўнанне Штайнмаера і Вілі Брандта (культавага лідэра эсдэкаў 60-х гадоў) выклікала смех на старонках нямецкай прэсы. Вядома, што Грас, чья маладосць выпала на часы гітлераўскай дыктатуры і вайны, заўсёды выступаў супраць харызматичных палітыкаў.

ВАЛЯНЦІНА
МАТВІЕНКА

Губернатар Санкт-Пецярбургу вымушана заспакойваць горад на Ніве, які кіпіць пасля спробы ўзварца помнік Леніну на Фінскім вакзале. Атака на помнік правалілася. 300 грамаў траціла зрабілі ў Леніне дзірку, аднак сам помнік застаўся на месцы. Зараз яго рамантуюць. Міктым, назіраеца актыўізация радыкальных сіл прафлага і левага кірунку. Напрыклад, ігумен храма на Лазараўскіх могілках адкрыта падтрымаў тэрарыстаў. «Я ўсюгле не могу прайсці каля помніка Леніну, каб у мяне не зачасаліся руکі ablіці яго фарбай або ўзварца», — сказаў ён. Камуністы зблізі актыўісту «Адзінай Расіі», якія спрабавалі раздаваць улёткі «Камунізм — чума» на іх мітынгу. Пасля шпіталізацыі сваіх сяброў «Адзінай Расіі» заяўляла, што будзе судзіцца з КПРФ. Зюганоўцы ў адказ назвалі адзінаросаў «слабакамі» і «дзяўчынкамі». Палітолагі лічаць, што напружанасці спрыяе анатімнисці арганізатаў выбуху, якіх міліцыя да гэтага часу не знайшла. Адказнисці за тэрракт узяў неікі Залескі баявыя лятучы атрад. Аднак, на думку большасці экспертаў, гэта арганізацыя прыдуманая. Замах на Леніна зрабілі больш салідныя групоўкі. Хто? Напрыклад, камуністы лічаць, што ў выбуху была зацікаўленая гарадская мэрыя і асабіста Валенціна Матвіенка.

РАУЛЬ КАСТРА

Праемнік Фідэля Кастро на пасадзе презідэнта Кубы адкрыў для сябе новую катэгорыю праціўнікаў рэжыму. Мова пра акцёраў-правакатаў. Менавіта як правакацыю расцаніла афіцыяная Гавана акцыю падчас выставы Biennale. Мастацкая акцыя праходзіла пад лозунгам «Інтэграцыя і супраціў у часы глабалізацыі». У праграме фестывалю былі таксама і перформансы. Адна з аматараў гэтага жанру Таня Бругера падчас свайго выступу прадэмантравала пародью на прамову Фідэля, якую ён зрабіў 8 студзеня 1959 года, праз некалькі дзён пасля перамогі рэвалюцыі. Гэту прамову кожны кубінскі школьнік ведае на памяць. Іншаземцы, якія прысутнічалі на выступе Тані, проста не маглі паверыць, што на Кубе такі ўзровень свободы. Аднак на наступны дзень усё стала на свае месцы. Той перформанс афіцыйная крэйніца назвалі правакацыяй супраць кубінскай рэвалюцыі. Саму Таню запісалі ў шэрагі «асобай», якія стаяць на службе антыкубінскай пропаганды і нават назвалі «прафесійнай дысідэнткай». Пакуль Таню пакінулу на волі — некаторыя эксперты лічаць, што выключна па той прычыне, што ўсе сілы рэпрэсійнай машыны кінутыя на барацьбу з блогерамі. Пасля таго, як на востраве дазволілі хатні інтарнэт, сярод кубінцаў назіраецца мода на тое, каб весці жывыя дзённікі. Некаторыя нататкі на тых блогах не падабаюцца рэжыму.

КУЛЬТУРА

14

► ТУРНІР

КУПАЛАСЛЭМ З БУЛЬВАРА КАПУЦЫНАЎ

Марыя МАРТЫСЕВІЧ

5 красавіка ў Мінску
адбылося мерапрыемства,
якое арганізатары пафасна
ахрысцілі Першым
Купалаўскім Слэмам. Віктар
Жыбуль атрымаў караоке,
Алесь Камоцкі паказаў, якій
маленечкай ён памятае
Валярыну Куставу, а Аксана
Спрынчан выйшла ў вакно.

Слэм — забава, надзвычай модная цягам некалькіх прамінных сезонаў у паэтычных колах Расіі і Украіны. Як і ўсё новае, яна даходзіла да Беларусі вельмі доўга. І вось нарашце напачатку 2009 года на нефармальнай літаратурнай сцэне Мінска — слэм-бум. Адразу два мерапрыемства такога фармату былі запланаваныя на красавік, і адно з іх паспяхова адбылося ў Дзяржаўным літаратурным музеі Янкі Купалы ў нядзельлю 5 красавіка. Нягледзячы на платны ўваход, яно сабрала каля 20 паэтав-удзельнікаў, больш за 100 гледачоў і два тэлеканалы.

Кавуном не штурляца!

Вядучы, дакладней, слэм-майстар, Андрэй Хадановіч напярэдадні шоу заўважна хваліваўся. Яго можна было зразумець: слэм — гэта ўсё няправільнае і нефарматнае ў сучаснай літаратуры, пазіцыя на мяжы спеву, перформансу і хуліганства — як на гэта ўсё паглядзіць бронзавы Іван Дамінікавіч? «Я быў на слэме, дзе выступаў паэта парэзаў на кавалкі кавун і стаў кідацца ім у канкурэнтаў, рэшту кавуна ён сервіраваў для журы. Лішне казаць, ён той слэм выйграў, — дзяліцца слэм-майстар з публікай у рэжыме разагрэву. — Даў вось, каб такога не было!» Намёк быў яўна ў адрас адной з удзельніц — Валярыны Куставай, якая вызначылася на слэме ўлетку мінулага года тым, што кідалася ў гледачоў морквай і бульбаю, вящыгнутымі з дэкалтэ.

30 красавіка — студэнцкі слэм «Бітва паэтаў»

Паэтаў (студэнтаў і не толькі), якія загаэліся ідэяй паўдзельнічаць у слэме, запрашаем дасылаць заявкі і паэтычныя рэзюме на слэм «Бітва паэтаў» на электронны адпасадак ga.poetryslam@gmail.com ці прыносіць у рэдакцыю газеты БДУ «Універсітэт» (Бабруйская, 7, пакой 411) ці ў Прадзюсерскі клуб Інстытута сучасных ведаў «M&A Project group» (Філімонава, 69, кафедра культурылогіі, п.428) да 15 красавіка.

Усіх астатніх — ласкова запрашаем на фінал, які адбудзеца 30 красавіка ў 18:00 у каварні «Яблык» (вул. Карагаянава, 32). Цікавосткі: вольны мікрофон, відэаінсталяцыя, усім удзельнікам фіналу — яблычны пунш.

Крыху тэорыі

Паэтычны слэм — турнір, дзе паэты спаборнічаюць у мастацкім чытанні вершаў. У сучасным выглядзе развіўся ў 1980-х у ЗША. Ёсьць розныя правілы правядзення слэмаў. Класічны слэм мае трох туры: адбор, паўфінал, фінал. Забаронена выкарыстоўваць музычныя інструменты, але амаль заўсёды дазволены рэквізіты. Кожны ўдзельнік мае 3 хвіліны на самавыражэнне, пасля чаго атрымлівае адзнакі па піцібалнай шкале ад гледачака журы. Ацэніваюцца змест вершаў і артыстызм выканання. Істотная дэталь — стымулам для ўдзельнікаў часта з'яўляецца каштоўны прыз або значная сума грошей. Самым першым беларускім слэмам лічыцца слэм у фальварку «Добрая мыслі», які адбыўся ў рамках Міжнароднага фестывалю «Парадак слоў-3» 1 жніўня 2008 года.

Зрэшты, у асаблівых засцярогах не было патрэбы — пляцоўка Купаласлэму, нягледзячы на шматкроць адзначанае падчас шоу імкненне дырэкцыі музею зрабіць мемарыяльную ўстанову больш сучаснай, цікавай, адкрытай моладзі, выклікала ў гэтаі самай моладзі падсвядомы, містычны рэспект і навіяла ёй інтэлігенткі настроі.

Галоўным фактарам, што стрымліваў паэтычныя бясчынствы і глядацкі беспрадзел, была наяўнасць строгага аўтарытэтнага журы. Звычайна слэмы судзяць або толькі гледачы, або толькі мэтры. Камбінаванае судзейства, на думку арганізатораў, мусіла стварыць здаровы баланс кампетэнтнасці і дэмакратычнасці. У склад прафесійнага журы ўваішлі літаратары-крытыкі Віктар Шніг, Людміла Рублеўская, Пяцро Ва-сючэнка, бард Алесь Камоцкі і дырэктарка Купалаўскага музею Алена Мацвеянян. Журы сядрд гледачоў чаргавалася паводле прыхамаці слэм-майстру.

Асноўная праблема, якую ў чарговы раз агліў Купаласлэм, — суіснаванне ў беларускай літаратуры двух эстэтычна адрозных лагераў — мадэрністычнага і традыцыйнага. Само спалучэнне «Купалаўскі слэм» — гэта аксюмаран, традыцыйнага і наватарства ў адным флаконе. Можа, таму адносна ціхай, традыцыйнай паэзіі, якая ў іншай сітуацыі не мела б на такім спаборніцтве ніякіх шанцаў, на Купаласлэме была на вышыні... Але пра ўсё па парадку.

Патрыятычны стрыптыз

Адборачны тур слэму прынёс шмат яскравых шоу. Нясвіжскі паэт Віктар Быль размаўляў са сваім чаравіком, робячы выгляд, што гэта тапак, і расказваў гісторыю пра горку — Барбару Радзівіл і эма-Жыгімonta. Вера Бурлак скакала ў сукенцы, удаочы

маленьку дзяўчынку. Віктар Жыбуль біўся галавой аб сцяну, але няболянна. Уладзімір Лянкевіч співаў ці то мантры, ці то харалы. Але найбольшы фурор выклікалі троххвілінныя перформансы Аксана Спрынчан і Алесі Туровіча. Першая расклала на зямлі тры белляя хусткі і пачала ілюстраваць вершы, здымачы з сябе... чырвоныя сукенкі і кладучы іх на хусткі палоскамі. Калі на Аксане засталася апошняя, трэцяя сукенка, Андрэй Хадановіч не вытрымаў і закрычаў: «Пратаную не спыняць таймер на гэтым выступе!» Хлопцы ў залі стайлі дыханне: няўжо здыме сукенку? Дзяўчата зашпушкаліся: «Зараз сама ляжа!» Але Аксана падманула чаканні ўсіх, расклала ўсіх на хустцы асбонкі сваёй першай кнігі вершаў, таксама чырвоныя.

Выступ Алесі Туровіча ў адборачным туры — першое месца ўсяго турніру ў майі асабістым унутраным рэйтынгу. Літаратар, якога амаль не чувала апошнім часам, прадэманстраваў высокую марку перформера суполкі «Бум-Бам-Літ». Ён быў адзінным ўдзельнікам, хто аддаў павагу патрона мерапрыемства, склаўши оду ѹго помніку, стылізаваную пад даклад купалаўскай канферэнцыі: «Купалу кавалі, кавалі Купалу, адлівалі, шуравалі, пілавалі...» — несліся над залай яго «навуковыя выкладкі». Гэта было сапраўды арыгінальна, актуюльна і дасціпна. Нядзіва, што ён, як і Аксана Спрынчан, лёгка выйшаў у паўфінал слэму. Іншыя пяць удзельнікаў наступнага кола — Валярына Кустава, Глеб Лабадзенка, Сярж Мядзведзеў, Віктар Жыбуль і Вера Бурлак.

Інтэрмедыі паміж турамі слэму забяспечваў яскравы моладзеўскі гурт «Босае сонца».

Добры доктар Алкаголь

Многія ўдзельнікі толькі падчас самога слэму даведаліся,

што гэта такое, і толькі ў працэсе спасціглі, чым менавіта лепей уражваць гледача. Некаторыя так кранулі сябраў журы сваёй наўнасцю і шчырасцю, што на іх праліўся дождж творчых сувеніраў і падарункаў. Самае цікавае пачалося, калі такі вось слэм-навічкі прайшлі ў другі тур. Найбольш перапалохалася Аксана Спрынчан: «Я падрыхтавала толькі адзін перформанс!» — заломвала яна руки. Тым не менш, паэтка мабілізавалася і выкруцілася ў другі раз, што дазволіла ёй выйсці ў фінал. Таксама сіта паўфіналу здолелі праісці Лабадзенка, Кустава і — з вялікім адрывам ад усіх — Жыбуль.

Ні для каго не было сакрэтам, што пераможцам стане менавіта ён. Ніякіх падтасовак і фальсіфікацый, праста Жыбуль быў найлепшым беларускім слэмерам, яшчэ калі ніякага слэму ў нас не было. Мала хто змога адначасова скакаць на адной назе і чытаць вершы, пры гэтым пакідаючы ў вас няўлouнае адчуванне, што гэта не проста клаунада — а значна горш, Пазізія. Паэтка Кацярына Зыкава, даведаўшыся, што выступаўцоў запрашваюць у алфавітным парадку, за дзень да слэму нават спрабавала ўзяць сабе псеўданім, каб не выступаць адразу пасля Жыбуля. Ён быў адзін, хто набраў падчас конкурсу максімальную колькасць балаў за адзін выступ — 30. Гэта значыць, ён цалкам скарыў як пераборлівую публіку, так і строгіх прафесіяналаў.

Такі поспех меў паўфінальны тэкст «Добры доктар Алкаголь» — парадайная паэма сацыяльнай накіраванасці, якая прымушае людзей шалёна рагатаць з са-міх сябе. Увогуле ж два склады журы амаль заўсёды дэмантравалі палярнае стаўленне да пачутага. Гледачы былі больш эмацыйнымі, паблажлівымі, у той час як мэтры суроўа съпалі чацвёркамі.

Караоке Беларускай Паэзіі

Вось жа, колі фіналістаў Купаласлэму склалі самыя яркія маладыя традыцыяналісты і Жыбуль, які фармальна таксама скарыстоўвае традыцыйную паэтыку, парадзіруючы яе па змесце. У адсутнасці Віталя Рыжкова, які не паспей вярнуцца з паэтычнага фестывалю ў Харкаве, ролю сэкс-сімвалі паспяхова выконваў узмужнелы і непаголены Глеб Лабадзенка з новымі моцнымі вершамі пра любоў і хаханне.

Ён, аднак, не ўвайшоў у тройку пераможцаў. Затое ѿ ўвайшла Аксана Спрынчан, якой для гэтага давялося выйсці ў акно Купалаўскага музею. Такім чынам яна імпрэзіравана праілюстравала свой верш, дзе вялося пра вый-

шы з аўтобусу, якое адначасова — уваход у царкву. Сябры журы забыліся, што трэба ставіць адзнакі, пазрываюцца з месцаў, пабеглі глядзець, ці не пабілася паэтка, ці мякка прызямлілася. Але пабачыўшы, што яна ўжо спакойна раздае інтэрв'ю тэлебачанию, супакоіліся і ацанілі яе скок на трэцяе месца. Валярына Кустава — срэбны прызёр Купаласлэму — на мой погляд, абсалютна заканамерна была адзначаная журы і публікай. 24-гадовая паэтка, у мінульым паэтычны вундркінд, яна нідаўна адсвяткавала 15-годдзе творчай дзейнасці (Алесь Камоцкі: «Я ж цябе вось такууусенькай памятаю!»). Тым не менш, ёй цікава мяняцца, мадэрнізація ў тым, што яна піша. Вершы, прачытанныя ёй на слэме, — удалы, моцны прыклад такой мадэрнізацыі. Ну і перамогу, а з ёй і галоўны прыз — DVD-кароаке — атрымаў Жыбуль. У фінале ён не разгубіўся, адэргаваўшы на лірычны верш Аксаны Спрынчан пра аўтобус сваімі фантасмагарычнымі верлібрамі пра канцралёраў.

Што ж, Купаласлэм дасягнуў свайгі галоўнай мэты — стаў яскравым шоу і каталізаторам вясновага настрою. І — вяхой у развіцці айчыннага мастацтва вершавай дэкламацыі і літаратурнага перформансу. Яшчэ падчас самага першага беларускага слэму Андрэй Хадановіч падзяліўся сваімі планамі: «Мая мэта, як чалавека, які збіраецца паказаць таякую забаву, як слэм, беларускаму гледачу, — зрабіць ўсё, каб гэты самы глядзач зразумеў: слэм — таксама мастацтва».

Не сакрот, што ў сваіх найгоршых праявах слэм — клубная, барная імпрэза, дзе шанец на перамогу мае той, хто гучней крычыць і сакавіцай мацикаецца. Зрэшты, такі фармат даўно стаміў як паэтай, так і гледачоў, — менавіта гэтым можна патлумачыць нязменны поспех беларускіх паэтаў з іх інтэлігэнцкай манерай слэму на спаборніцтвах ва Украіне (апошнія дасягненні: Наста Манцэвіч выйгравала Махнослэм у г. Гуляй-поле ў жніўні 2008 года, Віталя Рыжкоў — Эразслэм у г. Ужгарад у сакавіку 2009-га). Тым не менш, грубы фармат слэму мае ўсе шанцы дакаціца і да Беларусі. «У гісторыі беларускага слэму я хачу быць камічна-ўзмёслым містэрам Фёрастам, — згоднасцю зазначае Хадановіч, — а за мной няхай ужо прыходзяць містэры Сэксанды!»

У якасці фінальнага акорду Купаласлэму 5 красавіка дырекцыя Купалаўскага музея ўручыла ўсім ўдзельнікам памятныя медалі «Янка Купала. Акопы» — відаць, выславіўшы такім чынам ім імпрэзіавана праілюстравала свой верш, дзе вялося пра вый-

КАШТОУНАСЦІ

КУЛЬТУРНАЯ СПАДЧЫНА УНІЯЦКАЙ ЦАРКВЫ У БЕЛАРУСІ

Святлана МАРОЗАВА

◀ Працяг.
Пачатак у №12 (140)

На працягу больш як двух стагоддзяў працай шэрагу пакалення беларускага народу былі створаныя самабытныя каштоўнасці, звязаныя з дзеянасцю уніяцкай царквы. Яны сталі часткай нашай нацыянальнай культурнай спадчыны, але, на жаль, не знайшли разумення і прыняцця тых, хто ў XIX стагоддзі усталяваў на беларускай зямлі вяршэнства праваслаўя.

Духоўная пераарыентацыя на Усход, закліканая ўзмацніць палітычную інтэграцыю Беларусі ў склад Расійскай імперыі, супрадажалаася знішчэннем культурнага набытку уніяцтва. Нішчылася любая мясцовая даўніна, якая не была падобная да расійскай. Пры гэтым не толькі вынішчалася уніяцкая традыцыя, але і перапісвалася наша гісторыя.

Новаўтвораныя храмы

Царкоўныя дзеячы і даследчыкі таго часу зварнулі ўвагу на беднасць, убоства, трухлявасць новаўтвораных храмаў, замест базыльянскіх. Як даносіў у 1842 годзе ў Сінод беларускі (смаленскі, віцебскі і магілёўскі) генерал-губернатар, «замест храмаў божых... паўсталі больш падобныя на запусцелыя хаціны, напаўразваленыя, ледзь прыкрытыя саломай і, звыш таго, абстаўленыя халупамі сялян, так што погляд на такія цэрквы няволіным чынам прыводзіць у збліжэнне душу праваслаўных, паноўную веру спавядоўчых, жыхароў».

Цэркви гэтыя, як даносілі ў 1855 годзе Мікалаю I, па сваім вонкавым выглядзе рознічаю ад вісковых свірнаў толькі крыжам, усталяваным на даху. Убоствам вылучаўся інтэр'ер. Як пісаў тагачасны даследчык Ізвекаў, тое, што было наспех зроблена падчас уз'яднання, уражвала прымітывнасцю. Іканастасы там, дзе яны былі усталяваныя, уяўлялі брыдкую, нефарбованую перагародку з дошак, на якой не змяшчалася ніводнай іконы. Там, дзе і меліся абразы, жывапіс на іх быў агідны і не адпавядаў святасці намаляваным выявам. А на некаторых іканастасах быў вельмі старыя уніяцкія абразы. У далейшым патрэбы цэрквеў задавальняліся дзякуючы дапамозе з боку ўраду

і добраахвотным ахвяраванням дабрачынцаў з цэнтральнай Расіі, асабліва з Москвы.

Паводле статыстыкі 1857 года, у Літоўскай епархіі патрабавалася пабудова 22-х прыходскіх вісковых цэрквеў, загарэлых, зачітаных ці зусім струхлелых, і капітальны рамонт або перабудова 290. Перабудоўваліся яны ў маскоўска-візантыйскім стылі. Не адзін дзесятак былых уніяцкіх храмаў, шэраг з якіх зменены да непазнавальнасці, стаяць і сёння на нашай зямлі.

Наступ на арганы

Тыя эксп-уніяты, што працягвалі наведваць свою перахрышчаную на праваслаўе царкву, балюча ўспрымалі любыя нязвычайны ёй новаўвядзенні. Сяляне Старокорненскага прыходу Літоўскай епархіі выказалі незадавальненне тым, што звон робіцца не так, як раней. Яны ўварваліся ў званіцу, перавязалі звону «язкі» і сталі званіць па-ранейшаму, а служку, які гэтаму перашкаджаў, скінулі адтуль. А ў адным з прыходаў Сядлецкай губерні ў канцы XIX стагоддзя адбыўся амаль анекдатычны выпадак — сяляне «адпали назад у унію» пасля таго, як у іх царкве ўсталявалі ацяпленне, бо уніяцкія храмы не абарграваліся. Яны заяўлі, што «печка — гэта прыстасаванне для практикавання чортай пекле».

У 1829 годзе вё ўсе культавыя ўстановы Літоўскай правінцыі было накіравана паведамленне грэка-уніяцкай калегіі, што яна лічыць неўласцівым грэцкаму

набажэнству арганы і забараняе іх нанава ўсталяўваць у цэрквях. Рашучы наступ на арганы, лаўкі, званочки, бакавыя стальцы распачаўся ў 1833 годзе.

1 ліпеня 1833 года Сямашка выдаў загад пра продаж арганаў, якія знаходзіліся ў Жыровіцкім кафедральным саборы, таму што яны нібы «занимают напрасное место в соборе и безобразят вид онаго». Калі ж не знаходзілася пакупнікоў, арганы трэба было разабраць і матэрэялы выкарыстаць па іншаму прызначэнню.

3 канца 1835 года кампанія набывае масавы характар. Мясцовым уладам загадвалася прыбраць арганы, дзе яны ёсць, і адрапартаваць начальству да 1 мая 1836 года. 11 лютага 1836 года кансісторыя вызначыла трохмесячны тэрмін іх продажу. Арганісты пазбаўляліся службы ў царкве або прызначаліся на іншыя духоўныя пасады. З месцаў пачалі паступаць спраўаздачы пра выкананне загаду: ад лідскага, слонімскага, брэсцкага, кобрынскага, пружанскага, ваўкавыскага, наваградскага земскіх спраўнікаў.

У сакавіку гэтага года Сямашка піша гродзенскому губернатору, што арганы перашкаджаюць царкве, іх захаванне «могло быті поводом к сблазну», і даводзіць да яго ведама, што ў храмах Літоўскай епархіі яшчэ засталося 86 гэтых музычных інструментоў. Але спраўа ішла марудна. Народ не хацеў развітвацца з арганамі. Таму з другой паловы 1836 года зусім забаранялася іх выкарыстанне.

Як успамінаў у 1836 годзе малады праваслаўны бацюшка,

присланы са Смаленска ў былы уніяцкі прыход, ён прывабліваў сялянаў у перахрышчаную царкву з дапамогай таннай сіухі. Такі пачастунак быў, паводле ягоных словаў, «славным средством для уловлення сих отчаянных любителей "гарелцы"».

Калі святар зваў сялянаў на абедню, у яго спыталі: «А на варгане павинны браты?» На што ён адказаў: «Не, некому, детуньки, некому... Почекайте! Я привезу от Полотська органиста...» Але з тых часоў нікто з іх не прыходзіў да яго на імшу, як успамінаў праціврэй, таму што «орган молчит»: «Так тянулось до вербного воскресенья, а отсюда все пошло по маслу. Прихожане уважили Казённую Палату, которая стала угощать их лучшее мясо — палками».

Пазбаўленне беларускіх уніятаў величнай музыкі, сугучнай настрою набажэнства, сталася адной з тых падставаў, якія схілілі частку насельніцтва да католіцтва. Так, прыходжане царквы м. Крывічы Вілейскага павету адышлі да касцёлу пасля скасавання уніі, «знаходзячы сабе духоўную ўцеху ў вельчым касцёле з гучным арганам».

Ужо ў пачатку XX стагоддзя невядомыя аўтар, заклапочаны заняпадам у заходніх губерніях імперыі праваслаўя, раіў на стананках «Шаркоўнага весніка» (за 1906 год) выправіць зробленую памылку шляхам дапушчэння ва ўжытак праваслаўнай царквы Беларусі музыкі — «прыемнай асаблівасці стараадаўнай веры беларусаў», скасаванай па-за яго воляй і згодай. Гэта было б спрэвядлівым аднаўленнем таго, да чаго беларусы набылі векавую звычку яшчэ ў часы уніі.

Выкараняліся уніяцкія набажэнскія спевы. У 1867 годзе расследавалася справа пра спяванне прыходжанамі Кляшчэльскай праваслаўнай царквы Бельскага павета уніяцкіх псалмоў.

Замена абраадаў

Пастановамі 30-х гадоў XIX стагоддзя адміняліся ўсе абраады, неўласцівыя рускай царкве. У 1835 годзе было забаронена адступашаць ад «abraadaў рускага набажэнства... ліквідуючы па магчымасці... навіны, праціўныя духу... устанаўлення ў царквы ўсходнія». Але святары тайна выконвалі ў далучаных да праваслаўя прыходах старыя абраады.

Калі святары Перавалачнянскай царквы ў 1839 годзе рабілі хросны ход паводле праваслаўнага абрааду, то народ не пайшоў за імі, узніўшы лямант. Не дапамаглі яго супакоіць ні ўшчуванні духовенства, ні прыбыўшы на месца здарэння жандар.

Расследаванне паказала, што людзі разглядаюць змену ранейшых абраадаў як змену важнейшых канонаў уніяцтва. «Неизменное удереживание униатских церквых прежних отступлений и римских нововведений», — пісаў у 1836 годзе з Пецярбурга граф Пратасаў, —

сильно действует на умы возвращавшихся в православие простолюдинов, которые, видя немалую разницу между богослужением униатским и греко-российским, ослабевают в веровании и убеждении, что прежняя вера их есть почти та же, что православная, и отпадают в унио».

Але, нягледзячы на ціск духоўных і свецкіх уладаў, народ яшчэ доўгі захоўваў прыхільнасць да сваіх абраадаў, байкатуючы прыгядам абрааднасць, што навязвалася яму звонку. Таму выкараненне «дауніны» расцягнулася на дзесяцігоддзі. У 1859 годзе мясцовая жандармерыя інфармавала вышэйшыя інстанцыі пра «ўпартасці, асабліва што да хросных ходаў», былых уніятаў Гродзенскай губерні, якія жывуць у сумежных раёнах з Каралеўствам Польскім. Прыйаджане Кляшчэляў ды шэрагу іншых вясковых прыходаў на патрабаванне епархіяльнага начальнага рабіць хросны ход паводле праваслаўнага звычаю пачалі нара��аць, і да 160 чалавек сталі ўхіляцца ад наведвання царквы. Яны адмаяліся ўдзельнічаць у такіх працэсіях, гаворачы, як бацькі іх і дзяды хадзілі па сонцу, так і яны не пойдуть супраць сонца; што ісці ў такім ходзе значыць ісці супраць Хрыста.

Адмене падлягалаі святы, якіх німа ў праваслаўнай царкве. Замест запазычанага ў каталікоў свята Божага Цела, да якога народ меў асаблівую прыхільнасць, В. Лужынскі прыдумаў і ўвёў новае — свята ў памяць уз'яднання уніятаў.

Аблічча святара

Схільна да змены веры уніяцкія духавенства раптам сутыкнуліся з нечаканай перашкодай — з рызыкай быць абсмиянным тутэйшым жыхарствам з прыняццем аблічча рускага папа. Даючы ў 1833-1834 гадах падпіскі на згоду прыняць праваслаўе, святары агаворвалі за сабой права галіць бараду і стрыгчы на галаве власы паводле свайго звычаю, насіць уніяцкіе святарскіе адзенне, паколькі барада і раса быў ўяўлікай пагардзе ў краі. Примаючы да ўвагі, што «убарадзе рэлігіі німа», урад пайшоў на сябе ніякіх зменаў, вернікі пагодзіліся з далучэннем іх духавенства да грэка-рускай царквы.

Падлягаў выкараненню шырокая распаўсюджаны звычай дававаць пры хрышчэнні імёны святых, шанаваных уніяцкай царквой. Святароў абавязалі называць нованараджаных толькі імёнамі, унесенымі ў праваслаўнія святы. У 1843 годзе перайменавалі вучніў Літоўскай семінарыі, чые імёны не ўпісваліся ў дазволенія рускія праваслаўныя нормы.

**Заканчэнне
ў наступным нумары**

КУЛЬТУРА

▼ ЛІСТЫ Ў РЭДАКЦЫЮ

МУЗЫКА, ЯКАЯ ЯДНАЕ

Мне надарылася дзень 25 сакавіка пражыць у Вільні. Імжыста-няйтульнай раніцай на нешматлюднай вуліцы Майроні, чыя брукаванка памятае крокі Шырмы, Сейрука, Сергіевіча і іншых выдатных беларусаў, недалёка ад гатычнай перліны Еўропы, касцёла св. Ганны і побач з бялюткай Прачысценскай царквой, насупраць бернардзінскага парку, чорную графіку дрэваў якога шчыльна апанавалі вялізныя пенапластавыя птушкі-інсталяцыі, я чакаў сябра. Са стану прыўненя-філосафічных мрояў да дня сённяшняга вярнуў аэраграфічны надпіс на аўтобусным прыпінку — «Тут быў Вася!» (эрзумела, па-літоўску).

Бліжэй да абеду надвор’е палагаднела. Каля беларуска-літоўская грамада ў складзе кветкі памяці і пашаны пачыналікам Беларусі і БНР Івану і Антону Луцкевічам, а таксама Ёнасу Басанавічусу, па надмоўлкім «Роса», у блакіце неба купаліся асяляпляльна белыя аблокі.

Ва уніяцкай, Святатроіцкай царкве, што ў Базыльянскіх мурох, каля будынку бытой Віленскай беларускай гімназіі адбылася Імша за Беларусь.

Падарункам да свята Дня Волі стала выставка ў Арсенале (у памяшканні музея дэкараторы-ўжытковага мастацтва) — «Еўрапейскі краявід XX ст.». Цікавага ў экспазіцыі было багата, але ў зорным складзе рэпрэзентаваных аўтараў, дзе, дарэчы, прадстаўлены і заходнебеларускія творцы, скалануў сэрца выдатны жывапісны краявід «Перад бурай» мастака-гулагайца Зм. Крачкоўскага. Поўны лірычнай прыгажосці і затоенай, выбуховай энергіі, твор перадае дух Беларусі. (Гэта, бадай, адзіны, з вядомых маляўнічых твораў майстра ўвогуле. Рэч у тым, што, па прызнанні аўтара, свае жывапісныя творы ён знішчыў па прыходзе вызваліцеляў).

Вяршыняй урачыстасцяў Дня Волі стаўся святочны канцэрт, які адбыўся надвячоркам у Камернай зале Акадэміі музыки і тэатра (блізу тэатра Оперы на вул. Тілта, вобраз якой добра сцверджаны ў жывапісных і графічных творах М. Дабужынскага). Хвалюючаму выступу мінскіх гасцей, пестунам хормайстра Кірыла Насаева, былога кіраўніка «Уніі», папярэднічала некалькі далікатна кароткіх прамоваў прадстаўнікоў беларускай і літоўскай грамадскасці. Імпрэза, прапанаваная маладым і надзвычай перспектывным калектывам, парадавала прысутных не толькі чысціней і мілагучнасцю маладых галасоў, але і бағаццем рэпертуару — як нацыянальнага, так і тэматычнага. (Сімвалічна, што выступ гэтыя стаўся, па сутнасці, нараджэннем новага музычнага калектыву, якое адбылося ў музычнай сталіцы аўгустынай Еўропы).

Напрыканцы стоячы праслушалі ўдзячныя ўдзельнікі урачыстасцяў нацыянальныя гімн Беларусі — «Магутны Божа».

Канаў і адыходзіў дзень 25 сакавіка, а ў душы яшчэ гучала і гучала музика... Музика, якая яднае.

Сяргей Гваздзёў

ПРАПАНУЮ ДЫСКУСІЮ

Шаноўная рэдакцыя, я шыра ўдзячны вам за цікавую газету. У «Новы Часе» я знайшоў шмат пазнавальных і глыбокіх матэрыялаў, прысвечаных пытанням культуры і гісторыі нашай Бацькаўшчыны, славутым асобам мінулага. На жаль, зараз амаль не засталося перыядычных выданняў, якія асвялялі б гэтыя тэмы. Кудысьці знік часопіс «Спадчына», і ўжо яго даўно няма ў кнігарнях. Распавядзіце на страницах газеты пра лёс «Спадчыны». Ці яна яшчэ выдаецца, ці часопіс знік назаўсёды?

Прапаную таксама зладзіць у «Новы Час» абмеркаванне проблемы страты нашай нацыянальнай самабытнасці і непаўторнасці, зрушэння беларусаў, наведання сваёй гісторыі і нацыянальнай культуры. На маю думку, вартава распачаць дыскусію, зрабіць новую рубрыку, дзе будуць змяшчацца супрацьлеглыя пункты гледжання на гэтыя проблемы, публікавацца розныя погляды і прапаноўвацца шляхі развіцця нашай краіны ў ХХІ стагоддзі.

Антон Дацкевіч

Новы Час

Масава-папярэднічна газета
Выдаецца з сакавіка 2002 г.

Галоўны рэдактар Алена Анісім
Шэф-рэдактар Аляксей Кароль

Пасведчанне аб реєстрацыі № 1798 ад 12 верасня 2008.

ЗАСНУВАЛЬНІК: Мінская гарадская арганізацыя ГА ТБМ імя Ф. Скарыны. Адрас: 220005, г. Мінск, вул. Румянцева, 13. Тэл.: 284-85-11.

ВЫДАВЕЦ: Прыватнае выдавецкае юнітарнае прадпрыемства «Час навінаў».

Пасведчанне №64 ад 12.01.2007 г.

АДРAS РЭДАКЦЫI I ВЫДАУЦA:
220012, г. Мінск, зав. Інструментальны, 6-214.
Тэл.: +375 29 651 21 12, +375 17 280 17 91.
novychas@gmail.com; www.novychas.org

НАДРУКАВАНА ў друкарні УП «Плутас-Маркет».
Мінск, вул. Халмагорская, 59 А.

Замова №

Падпісаны да друку 10.03.2009. 8.00.
Наклад 5050 асобнікай. Кошт свабодны.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтара.
При выкарыстанні матэрыялаў газеты спасылка на «Новы Час» абавязковая.
Рукапісы рэдакцыі не вяртае і не рэцензуе мастацкія творы.
Чытацкая пошта публікуюцца паводле рэдакцыйных меркаванняў.

► КНІГАРНЯ

ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСКИХ ВАЙСКОВЫХ ФАРМАВАННЯЎ

Сяргей Чыгрын

У сённяшній афіцыйнай
дзяржаўнай гісторыяграфії
Рэспублікі Беларусь гісторыя
беларускіх вайсковых
фармаваннія пачынаецца з
1941 года. Ну, магчыма, яшчэ
з крэйсера «Аўроры», дзе
служыла нямана беларусаў.
Але не раней...

Нядыўна прывёз мне сябра з
Мінска дэве кнігі майго земляка,
сённяшняга міністра абароны
Рэспублікі Беларусь Леаніда
Мальцаўа. Адна з іх называецца
«Вооружённые Силы Республики Беларусь: История и современность». Вось, думаю, тут я знайду
хочу адзін раздзел па гісторыі вайсковых фармаваннія Беларусі.

Пачаў чытаць, спадзеючыся,
што менавіта тут і згадаюцца беларускі вайскова-палітычны рух у
1917–1918 гадах, Беларуская вайсковая
цэнтральная рада, беларускія
атрады ў літоўскай арміі, дзейнасць
генерала Станіслава Булак-Балаховіча, Слуцкае паўстанне і г. д.
Ды дзе там! Урокі і вынікі гісторыі
беларускіх ваеных фармаваннія
беларускі генерал Мальцаў пачаў
з *«Куроков Великай Отечественной войны в контексте современных задач реформирования Вооруженных Сил»*. Таму мае рацыю Алег Латышонак, калі ва ўступе да сваёй фундаментальнай працы *«Жаўнеры БНР»* не згадваў кнігу Мальцаўа, ды і ранейшыя савецка-балашавіцкія кнігі, якія свядома адмаўлялі існаванне беларускіх вайскowych фармаваннія.

Пра іх і сёння ў Беларусі мала
пішацца і друкуецца. Хаця сёётое
свет ужо пабачыла, пра што
сказаў ва ўступным слове Алег
Латышонак і станоўча ацаніў
этага выданні.

Тады, у 1995 годзе, калі ў Беластоку на польскай мове ўпершыню выйшла з друку яго кніга *«Bialoruskie formacje wojskowe 1917–1923»*, я падумав: вось бы гэту кнігу пераклаці на беларускую мову, выдаць яе добрым накладам і забяспечыць усе кнігарні, а таксама бібліятэкам, ваенныя ўстановы і школы Беларусі. Нарашце — дачакаўся. Але мала веры, што *«Жаўнеры БНР»*, напрыклад, троціць у школы ці ваенныя ўстановы. Но нават презентацыі кнігі ў некаторых месцах у Беларусі сёння забараняюць. Тым не менш, кніга ёсць, кніга з'явілася, кнігу купляюць, кнігу чытаюць...

Алег Латышонак зрабіў аўтактычныя, грунтоўныя, зразумелыя чытачам гісторычныя агляд беларускіх вайскowych фармаваннія напачатку ХХ стагоддзя. Нялёгкі

лёс быў у беларускіх жаўнероў, якія пачатку першай сусветнай вайны, так і пасля 1917 года. І, наогул, мае рацыю гісторык Латышонак, які, падсумоўваючы перыяд развіцця вайскowych фармаваннія на Беларусі, падкрэсліў, што «за незалежнасць Беларусі змагаліся ў той час дзесяць з лішнім тысячы чалавек. Гэта колькасць — невялікая, але гэта былі выключна добраахвотнікі».

Беларуская стабільныя, надзейныя вайсковыя фармаванні ў пачатку ХХ стагоддзя ў час, калі розныя акупантны тапталі Беларусь, стварыць было цяжка. То рускія, то бальшавікі, то немцы, то паліакі дужа баяліся гэтых аб'яднаных беларускіх ваеных фармаваннія, і яны стараліся зрабіць ўсё, каб стварэнне беларускага войска не атрымала, зацягнулася, адкладвалася. Таму, як піша гісторык, афіцэры і жаўнеры беларускага войска не змаглі заваяваць незалежнасць Беларусі. Але яны здолелі давесці, што і беларусы імкнуцца да сваёй незалежнасці, што і беларусы могуць ваяваць (ваявалі ж пад рознымі сцягамі) не на баку тых іншых акупантаў, а на сваім баку, за сваю Бацькаўшчыну. Пазней беларусы даказалі, нягледзячы на ўсе памылкі, сваю вайсковую сілу пры баявых дзеяннях Першай Слуцкай стралковай брыгады.

Кніга Алега Латышонка *«Жаўнеры БНР»* вартае ўвагі і з'яўляецца несумненна важнай крыніцай для вывучэння гісторыі беларускіх вайскowych фармаваннія. І яшчэ: вельмі хочацца спадзявацца, што яна трапіць у рукі міністра абароны Рэспублікі Беларусь Леаніда Мальцаўа, і ён яе ўважліва прачытае, а таксама загадае прачытаць сваім генералам і афіцэрам.